

SEZNAM PŘÍLOH

Mišna	
Ta'anit, Sota	s. 2
RH, Suka, Pe'a, Menachot	s. 3
Tosefta	
Joma, Ševuot, Sota	s. 4-5
Jerušalmi	
Berachot, Joma	s. 6-7
Ta'anit	s. 7-8
Bavli	
Gitin	s. 9-12
Sanhedrin	s. 13-14
Ta'anit	s. 14
Joma 9b	s. 15
Šabat	s. 16
Joma 23a-b	s. 17
Sifrej bamidbar	s. 18
Vajikra raba	s. 18
Sifrej devarim	s. 19
Midraš Ejcha raba	s. 20
Pesikta de-rav Kahana	s. 21
Pesikta rabati	s. 22-30
Avot de-rabi Natan (nusach A)	s. 31-32
Avot de-rabi Natan (nusach B)	s. 32-34
Seder olam raba	s. 35
Tabulka hebrejského číslování	s. 36-37

Mišna Ta'anit 4:6-7

מסכת תענית פרק ד

ד, חמישה דברים אירעו את אבותינו בשבעה עשר בתמוז, וחמישה בתשעה באב. בשבעה עשר בתמוז-- נשתברו הלוחות, ובטל התמיד, והובקעה העיר, ושרף אפסטמוס את התורה, והעמיד צלם בהיכל; בתשעה באב-- נגזר על אבותינו שלא ייכנסו לארץ, וחרב הבית בראשונה, ובשנייה, ונלכדה בית תור, ונחרשה העיר. משנכנס אב, ממעטין בשמחה

[ז]

שבת שחל תשעה באב להיות בתוכה-- אסורים מלספר, ומלכבס; ובחמישי, מותרין מפני כבוד השבת. ערב תשעה באב לא יאכל אדם שני תבשילין, לא יאכל בשר, ולא ישתה יין; רבן שמעון בן גמליאל אומר, ישנה. רבי יהודה מחייב בכפיית המיטה, ולא הודו לו חכמים

Mišna Sota 9:9-15

מסכת סוטה פרק ט

ט, משרבו המנאפין, פסקו המים המאררים; רבן יוחנן הפסיקן, שנאמר "לא אפקוד על בנותיכם כי תזנינה, ועל כלותיכם כי תנאפנה" (הושע ד, יד). משמת יוסי בן יועזר איש צרידה ויוסי בן יוחנן איש ירושלים-- בטלו האשכולות, שנאמר "אין אשכול לאכול, ביכורה איוותה נפשי" (מיכה ז, א)

ט, י יוחנן כוהן גדול העביר הודית המעשר; אף הוא ביטל את המעוררים, ואת הנוקפין. עד ימיו, היה פטיש מכה בירושלים; ובימיו, אין אדם צריך לשאול על הדמאי

ט, יא משבטלה סנהדרין, בטל שיר מבית המשתיות-- שנאמר "בשיר, לא ישתו יין; יימר שיכר, לשותיו" (ישעיהו כד, ט)

ט, יב משמתו נביאים הראשונים, בטלו אורים ותומים. משחרב בית המקדש, בטל השמיר ונופת צופים; ופסקו אנשי אמונה, שנאמר "הושיעה ה', כי גמר חסיד: כי פסו אמונים, מבני אדם" (תהילים יב, ב)

ט, יג רבן שמעון בן גמליאל אומר משום רבי יהושע, מיום שחרב בית המקדש, אין לך יום שאין בו קללה, ולא ירד הטל לברכה, וניטל טעם הפירות; רבי יוסי אומר, אף ניטל שומן הפירות

ט, יד [יג] רבי שמעון בן אלעזר אומר, הטהרה נטלה את הטעם ואת הריח. המעשרות נטלו את שומן הדגן. הזנות והכשפים כילו את הכול

ט, טו [יד] בפולמוס של אספסיינוס גזרו על עטרות חתנים, ועל האירוס. בפולמוס של טיטוס גזרו על עטרות הכלה, ושלא ילמד אדם את בנו יוונית. בפולמוס האחרון גזרו שלא תצא כלה באפריון בתוך העיר; רבותינו, התירו שתצא הכלה באפריון בתוך העיר

ט, טז [טו] משמת רבי מאיר, בטלו מושלי משלים. משמת בן עזאי, בטלו השקדנין. משמת בן זומא, בטלו הדרשנין. משמת רבי עקיבה, בטל כבוד התורה. משמת רבי חנינה בן דוסא, בטלו אנשי מעשה. משמת רבי יוסי קטונתן, פסקו חסידים; ולמה נקרא שמו קטונתן, שהיה קטונתן של חסידים. משמת רבן יוחנן בן זכאי,

בטל זיו החכמה. משמת רבן גמליאל הזקן, בטל כבוד התורה, ומתה הטהרה והפרישות. משמת ישמעאל בן פיאבי, בטל זיו הכהונה. משמת רבי, בטלה ענווה ויראת חטא

Mišna Roš hašana 4:1-4

מסכת ראש השנה פרק ד

ד, א יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת, במקדש היו תוקעין; אבל לא במדינה. משחרב בית המקדש, התקין רבן יוחנן בן זכאי, שיהו תוקעין בכל מקום שיש בו בית דין. אמר רבי אליעזר, כשהתקין רבן יוחנן בן זכאי שיהו תוקעין, לא התקין אלא ביבנה; אמרו לו, אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו בית דין

ד, ב ועוד זאת הייתה ירושלים יתרה על יבנה--שכל עיר שהייתה רואה ושומעת וקרובה ויכולה לבוא, תוקעין בה; וביבנה, לא היו תוקעין אלא בבית דין בלבד

ד, ג בראשונה, היה לולב ניטל במקדש שבעה, ובמדינה יום אחד; משחרב בית המקדש, התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא לולב ניטל במדינה שבעה זכר למקדש, ושיהא יום הנף כולו אסור

ד, ד בראשונה, היו מקבלין עדות החודש כל היום; פעם אחת נשתהו העדים מלבוא, ונתקלקלו הלויים בשיר. התקינו שלא יהו מקבלין עדות החודש, אלא עד המנחה; ואם באו עדים מן המנחה ולמעלה, נוהגים אותו היום קדש ולמחר קדש. משחרב בית המקדש, התקין רבן יוחנן בן זכאי, שיהו מקבלין עדות החודש כל היום. אמר רבי יהושוע בן קורחה, ועוד זאת התקין רבן יוחנן בן זכאי, שאפילו ראש בית דין בכל מקום, שלא יהו העדים הולכים אלא למקום הוועד

Mišna Pe'a 1:1

מסכת פיאה פרק א

א, א אלו דברים שאין להם שיעור--הפיאה, והביכורים, והריאיון, וגמילות חסדים, ותלמוד תורה. ואלו דברים שאדם אוכל מפירותיהן בעולם הזה, והקרן קיימת לו לעולם הבא--כיבוד אב ואם, וגמילות חסדים, והבאת שלום בין אדם לחברו; ותלמוד תורה כנגד כולם

Mišna Suka 3:12

מסכת סוכה פרק ג

ג, יב בראשונה היה לולב ניטל במקדש שבעה, ובמדינה יום אחד. משחרב בית המקדש, התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא לולב ניטל במדינה שבעה, זכר למקדש; ושיהא יום הנף, כולו אסור

Mišna Menachot 10:5

מסכת מנחות פרק י

משקרב העומר, יוצאין ומוצאין שוק ירושלים שהוא מלא קמח וקלי שלא כרצון חכמים, דברי רבי מאיר; רבי יהודה אומר, כרצון חכמים היו עושין. משקרב העומר, הותר החדש מיד; והרחוקים מותרין מחצות היום ולהלן. ומשחרב בית המקדש, התקין רבן יוחנן בן זכאי, שיהא יום הנף כולו אסור; אמר רבי יהודה, והלוא מן התורה הוא אסור, שנאמר "עד עצם היום הזה" (ויקרא כג, יד). מפני מה הרחוקים מותרים מחצות היום ולהלן--מפני שהן יודעין, שאין בית דין מתעצלין בו

Zdroj Mechon Mamre (The Mamre Institute)

[on-line]: <http://www.mechon-mamre.org/b/h/h0.htm>

Text Mišny přisuzovaný Maimonidovi. לפי כתב היד המיוחס לרמב"ם

תוספתא Tosefta

Tosefta Joma 1:10 (seder Mo'ed)

מסכת יומא פרק א

א. מעשה בשני כהנים שהיו רצין ועולין בכבש [דחף] אחד מהן את חברו לתוך ד"א נטל סכין ותקע לו בלבו בא רבי צדוק ועמד על מעלות האולם ואמר שמעוני אחינו בית ישראל הרי הוא אומר (דברים כא) כי ימצא חלל וגו' ויצאו זקניך ושופטיך ומדדו בוואו ונמדדו על מי ראוי להביא עגלה על ההיכל או על העזרות געו כל העם אחריו בבכיה ואח"כ בא אביו של תינוק אמר להם אחינו אני כפרתכם עדיין בני מפרפר וסכין לא נטמא ללמדך שטומאת סכין קשה להם לישראל יותר משפיכות דמים וכן הוא אומר (מלכים ב כא) וגם דם נקי שפך מנשה הרבה מאוד עד אשר מלא את ירושלים פה לפה מכאן אמרו בעון שפיכות דמים שכינה נעלית ומקדש נטמא

Tosefta Ševuot 1:4 (seder Nezikin)

מסכת שבועות פרק א

א. מעשה בשני אחים כהנים שהיו שוין ורצין ועולין בכבש וקדם אחד מהם את חברו לתוך ארבע אמות נטל אחד מהן את הסכין ותקע בלבו בא ר' צדוק ועמד על מעלות האולם בהר הבית ואמר שמעוני אחינו בית ישראל הרי הוא אומר (דברים כא) כי ימצא חלל באדמה וגו' אנו מהיכן נמדד מן ההיכל או מן העזרות געו כל ישראל בבכיה אחריו ואח"כ בא אביו של תינוק אמר להם אני כפרתכם מפרפר הוא בני וסכין לא נטמא מלמד שטומאת סכין היתה קשה עליהן משפיכות דמים וכן הוא אומר (מלכים ב כא) וגם דם נקי שפך מנשה מכאן אמרו בעון שפיכות דמים שכינה נעלית ובית המקדש מיטמא

Tosefta Sota 6:7 (seder Našim)

ז, ו

דרש ר"ע הרי הוא אומר (זכריה ח' י"ט) כה אמר ה' צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי וגו' צום הרביעי [זה י"ז בתמוז] שבו הובקעה העיר ולמה נקרא שמו רביעי שהוא רביעי לחדשים צום החמישי [זו] ט' באב יום שנשרף בו [בה"מ] ולמה נקרא שמו חמישי שהוא [חדש] חמישי צום השביעי זה שלשה בתשרי יום שנהרג בו גדליה בן אחיקם [שהרגו ישמעאל בן נתניה ללמדך שקשה מיתתן של צדיקים לפני המקום כחורבן בה"מ] ולמה נקרא שמו שביעי שהוא [בחדש] שביעי צום העשירי זה עשרה בטבת [יום] שבו סמך מלך בבל את ידו על ירושלים שנאמר (יחזקאל כ"ד: א') ויהי דבר ה' אלי בשנה התשיעית בחדש העשירי וגו' בן אדם כתב לך [וגו' ואני אומר] צום העשירי זה חמשה בטבת שבו באתה שמועה לבני גולה שנאמר (יחזקאל ל"ג: כ"א) ויהי בשתי עשרה שנה בעשירי בחמישי לחדש לגלותינו בא אלי הפליט [וגו' שמעון] ועשו יום שמועה כיום שרפה [והלא זה ראוי לכתב ראשונה למה נכתב באחרונה להסדיר חדשים כסדרן ורואה אני את דברי מדברי ר"ע שר"ע אומר על ראשון אחרון ועל אחרון ראשון ואני אומר על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון]

Tosefta Sota 15:5 (seder Našim)

מסכת סוטה פרק טו

טו. ה. א"ר ישמעאל מיום שחרב בהמ"ק דין הוא שלא לאכול בשר ושלא לשתות יין אלא שאין ב"ד גזרין על הצבור [דברים שאין יכולין לעמוד בהן] הוא היה אומר הואיל ועוקרין את התורה מבינותינו [נגזר על העולם

שיהא שמם שלא לישא אשה ושלא להוליד בנים ושלא להקים שבוע הבן עד שיכלה זרעו של אברהם מאליו אמרו לו מוטב להן לצבור] שיהיו שוגגים ואל יהיו מזידין

משחרב בית [האחרון] רבו פרושין בישראל שלא [היו אוכלין בשר ולא שותין] יין נטפל להם ר' יהושע אמר להם מפני מה [אין] אתם אוכלים בשר אמרו לו נאכל בשר שבכל יום היה [תמיד קרב לגבי מזבח ועכשיו בטל אמר להם לא נאכל ומפני מה אין אתם שותים יין אמרו לו יין נשתה שבכל יום היה מתנסך ע"ג המזבח ועכשיו בטל אמר להם לא נשתה אמר להם א"כ לחם לא נאכל שממנו היו מביאין שתי הלחם ולחם הפנים מים לא נשתה שמהן היו מנסכין מים בחג תאנים וענבים לא נאכל שמהן מביאין בכורים] בעצרת שתקו

אמר להם בני להתאבל יותר מדאי אי אפשר [ושלא להתאבל כלל אי אפשר] אלא כך אמרו חכמים סד אדם את ביתו בסיד ומשייר דבר מועט זכר לירושלים עושה אדם [עסקי סעודה] ומשייר דבר מועט [זכר לירושלים] עושה אשה כל תכשיטיה ומשיירה דבר מועט זכר לירושלים שנאמר (תהילים קלז) אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני תדבק לשוני לחכי אם לא אזכרכי

וכל המתאבלים עליה בעוה"ז שמחים עמה לעוה"ב שנא' (ישעיהו סו) שמחו את ירושלים וגילו בה כל אוהביה וגו'

Zdroj: Mechon Mamre

[on-line] <http://www.mechon-mamre.org/b/f/f0.htm>

Tosefta podle vydání z Vilny. לפי מהדורת וילנא

jBerachot 2:4 (seder Zeraim)

מסכת ברכות פרק ב

דף יז, א פרק ב הלכה ד גמרא

[...]

ושל גרים ושל זקנים במבטח לצדיקים. ושל דוד בבונה ירושלים (הושע ג) אחר ישובו בני ישראל ובקשו את ה' אלהיהם ואת דוד מלכם. רבנן אמרי אהן מלכא משיחא אין מי חייא הוא דוד שמיה אין מי דמכייא הוא דוד שמיה. א"ר תנחומא אנא אמרית טעמא (תהילים יח) ועושה חסד למשיחו לדוד. רבי יהושע בן לוי אמר צמח שמו. ר' יודן בריה דר' אייבו אמר מנחם שמו. אמר חנינה בריה דר' אבהו ולא פליגי חושבניה דהדין כחושבניה דהדין הוא צמח הוא מנחם. ודא מסייעא להו דמר ר' יודן בריה דר' אייבו עובדא הוה בחד יהודאי דהוה

דף יז, ב פרק ב הלכה ד גמרא

קאים רדי געת תורתיה קומי עבר חד ערביי ושמע קלה א"ל בר יודאי בר יודאי שרי תורך ושרי קנקנך דהא חריב בית מוקדשא געת זמן תניינות א"ל בר יודאי בר יודאי קטור תורך וקטור קנקניך דהא יליד מלכא משיחא א"ל מה שמיה מנחם א"ל ומה שמיה דאבוי א"ל חזקיה א"ל מן הן הוא א"ל מן בירת מלכא דבית לחם יהודה אזל זבין תורוי וזבין קנקנוי ואיתעביד זבין לבדין למיינוקא והוה עייל קרייה ונפקא קרייה עד דעל להווא קרתא והויין כל נשייא זבנן ואימה דמנחם לא זבנה שמע קלן דנשייא אמרין אימיה דמנחם אימיה דמנחם איתיי זובנין לברך אמרה בעייתא אנא מיחנקוניה סנאיהון דישאל דביומא דאיתיליד איחרוב בית מוקדשא א"ל רחיצא אנן דברגליה חריב וברגליה מתבניי א"ל לית לי פריטין א"ל והוא מה איכפת ליה איתיי זובנין ליה אין לית קומך יומא דין בתר יומין אנא אתי ונסיב בתר יומין עאל לההיא קרתא אמר לה מהו מיינוקא עביד א"ל מן שעתא דחמיתני אתון רוחין ועלעולי וחטפיניה מן ידיי. א"ר בון מה לנו ללמוד מן הערבי הזה ולא מקרא מלא הוא (ישעיהו י) והלבנון באדיר יפול מה כתיב בתריה (ישעיהו יא) ויצא חוטר מגזע ישי

jBerachot 4:1 (seder Zeraim)

מסכת ברכות פרק

דף ל, א פרק ד הלכה א גמרא

אי מעדות למד ר' יודה דמר ר' סימון בשם רבי יהושע בן לוי בימי מלכות יון היו משלשלין להן שתי קופות של זהב והיו מעלין להן שני גדיים באותה שעה האיר הקב"ה עיניהם ומצאו שני טליים מבוקרים בלישכת הטלאים על אותה שעה העיד ר' יודה בר בבא על תמיד של שחר שקרב בארבע שעות א"ר לוי אף בימי מלכות רשעה הזאת היו משלשלין להן שתי קופות של זהב והיו מעלין להם שני כבשים ובסוף שלשלו להן ב' קופות של זהב והעלו להם שני חזירים לא הספיקו להגיע לחצי חומה עד שנעץ החזיר בחומה ונדעזעה החומה וקפץ מ' פרסה מארץ ישראל באותה שעה גרמו העונות ובטל התמיד וחרב הבית

jJoma 4:2-5:1 (seder Mo'ed)

מסכת יומא פרק א

דף א, א פרק א הלכה א

משנה שבעת ימים קודם ליום הכיפורים מפרישין כהן גדול מביתו ללישכת פרהדרין ומתקינן לו כהן אחר תחתיו שמא יארע בו פסול ר' יהודה אומר אף אשה אחרת מתקינן לו שמא תמות אשתו שנאמר (ויקרא טז) וכפר בעדו ובעד ביתו היא אשתו אמרו לו חכמים א"כ אין לדבר סוף

דף ד, ב פרק א הלכה א גמרא

[...]

א"ר אחא כתיב (משלי י) יראת ה' תוסיף ימים אילו כהנים ששימשו בבית הראשון ושנות רשעים תקצורנה אילו ששימשו בבנין השני מעשה באחד ששילח בידו בנו שתי מידות של כסף מליאות כסף ומחוקיהן כסף ובא אחד ושילח ביד בנו שתי מידות של זהב מליאות זהב ומחוקיהן זאב אמרו כפה הסיח את המנורה מצאנו שלא חרב הבית בראשונה אלא שהיו עובדים כו"ם ומגלים עריות ושופכי דמים וכן בשני ר' יוחנן בר תורתא אמר מצאנו שלא חרבה שילה אלא שהיו מבזים את המועדות ומחללין את הקדשים מצאנו שלא חרב הבית בראשונה אלא שהיו עובדי כו"ם ומגלי עריות ושופכי דמים אבל בשני מכירין אנו אותם שהיו יגיעין בתורה וזהירין במצות ובמעשרות וכל ווסת טובה היתה בהן אלא שהיו אוהבין את הממון ושונאין אלו לאלו שנאת חנם וקשה היא שנאת חנם שהיא שקולה כנגד ע"א וגילוי עריות ושפיכות דמים דלמא ר' זעירה ור' יעקב בר אחא ור' אבונה הוון יתבין אמרין ביותר שבראשון נבנה ובשני לא נבנה אמר רבי זעירא דראשונים עשו תשובה והשניים לא עשו תשובה אמר רבי אלעזר הראשונים

דף ה,א פרק א הלכה א גמרא

נתגלו עונם ונתגלה קיצם השניים נתגלה עונם ולא נתגלה קיצם שאלו את ר' אליעזר דורות האחרונים כשרים מן הראשונים אמר להן עידיכם הבחירה יוכיח אבותינו העבירו את התקרה (ישעיהו כב) ויגל את מסך יהודה אבל אנו פעפענו את הכתלים (תהילים קלז) האומרים ערו ערו עד היסוד בה אמרו כל דור שאינו נבנה בימיו מעלין עליו כאילו הוא החריבו

jTa'anit 4:7 (seder Mo'ed)

דף כב,ב פרק ד הלכה ה משנה

חמשה דברים אירעו את אבותינו בשבעה עשר בתמוז וחמשה בתשעה באב בשבעה עשר בתמוז נשתברו הלוחות ובטל התמיד והובקעה העיר ושרף אפוסטומוס את התורה והעמיד צלם בהיכל בט"ב נגזר על אבותינו שלא יכנסו לארץ וחרב הבית בראשונה ובשניה ונלכדה ביתר ונחרשה העיר

דף כג,א פרק ד הלכה ה גמרא

[...]

ו:בטל התמיד

רבי סימון בשם ר"י בן לוי בימי מלכות יון היו משלשלין להם שתי קופות של זהב והיו מעלין שני כבשים פעם אחת שילשלו להם שתי קופות של זהב והעלו להן שני גדיים באותה השעה האיר הקב"ה את עיניהם ומצאו שני טלאים בלשכת הטלאים. על אותה השעה העיד ר' יודה בן אבא על תמיד של שחר שקרב בארבע שעות. וא"ר לוי אף בימי מלכות הרשעה הזאת היו משלשלין להן שתי קופות של זהב והיו מעלין להן שני גדיים ובסוף שילשלו להן שתי קופות של זהב והעלו להם שני חזירים לא הספיקו להגיעה למחצית החומה עד שנעץ החזיר וקפץ מארץ ישראל מ' פרסה כאותו השעה גרמו העונות ובטל התמיד וחרב הבית: והובקעה העיר. כתיב (ירמיהו לט) בתשעה לחדש הובקעה העיר ואת אמר הכין א"ר תנחום בר חנילאי קילקול חשבונות יש כאן הה"ד (יחזקאל כו) ויהי בעשתי עשרה שנה בא' לחדש היה דבר ה' אלי לאמר בן אדם יען אשר אמרה צור על ירושלים האח מהו האח אין תימר בא' באב עדיין לא נשרף אין תימר בא' באלול ביום ולילה נפק בלדרה מן ירושלים ואתי לצור אלא קלקול חשבונות יש כאן. ר' יוחנן ורשב"ל ר' יוחנן אמר למלך שהיה יושב ומחשב חשבונות באו ואמרו לו נשבה בנך ונתקלקלו חשבונותיו אמר יעשה זה ראש לחשבונות. רשב"ל אמר למלך שהיה יושב ומחשב חשבונותיו באו ואמרו לו נשבה בנך ונתקדש אמר יעשה זה ראש לחשבונות. רבי מנא בעי ניחא נתקללו לשעבר דילמא להבא. בין כמ"ד בתשעה לחדש בין כמ"ז מה ביניהון. כ"א יום מיום שהובקעה העיר ועד יום שחרב בהמ"ק. א"ר אבונה סימנא (ירמיהו א) מקל שקד אני רואה מה הלוח הזו משהוא מוציא את ניצו ועד שהוא גומר את פירותיו כ"א יום כך מים שהובקעה העיר ועד יום שחרב הבית כ"א יום. מ"ד בט' לחדש בא' באב חרב הבית מ"ד בי"ז בט"ב חרב הבית.

[...]

דף כג,א פרק ד הלכה ה גמרא

והובקעה העיר.

כתיב (ירמיהו לט) בתשעה לחדש הובקעה העיר ואת אמר הכין א"ר תנחום בר חנילאי קילקול חשבונות יש כאן הה"ד (יחזקאל כו) ויהי בעשתי עשרה שנה בא' לחדש היה דבר ה' אלי לאמר בן אדם יען אשר אמרה צור על ירושלים האח מהו האח אין תימר בא' באב עדיין לא נשרף אין תימר בא' באלול ביום ולילה נפק בלדרה מן ירושלים ואתי לצור אלא קלקול חשבונות יש כאן. ר' יוחנן ורשב"ל ר' יוחנן אמר למלך שהיה יושב ומחשב חשבונות באו ואמרו לו נשבה בנך ונתקלקלו חשבונותיו אמר יעשה זה ראש לחשבונות. רשב"ל אמר למלך שהיה יושב ומחשב חשבונותיו באו ואמרו לו נשבה בנך ונתקדש אמר יעשה זה ראש לחשבונות. רבי מנא בעי ניחא נתקללו לשעבר דילמא להבא. בין כמ"ד בתשעה לחדש בין כמ"ד בי"ז מה ביניהון. כ"א יום מיום שהובקעה העיר ועד יום שחרב בהמ"ק. א"ר אבונה סימנא (ירמיהו א) מקל שקד אני רואה מה הלז הזה משהוא מוציא את ניצו ועד שהוא גומר את פירותיו כ"א יום כך מים שהובקעה העיר ועד יום שחרב הבית כ"א יום. מ"ד בט' לחדש בא' באב חרב הבית מ"ד בי"ז בט"ב חרב הבית. תני רשב"י ר"ע רבי היה דורש (זכריה ח) כה אמר ה' צבאות צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי וגו'.

[...]

דף כד, א פרק ד הלכה ה גמרא

[...]

תני ר' יוסי אומר יום שחרב הבית היה מוצאי שבת ומוצאי שמיטה ומשמרתו של יהויריב בט' באב וכן בשני בזה ובזה היו הלויים עומדין על הדוכן ואמרין (תהילים צד) וישב עליהם את אונם וברעתם יצמיתם יצמיתם ה' אלהינו. ר' שמעון בן לקיש בעא קומי ר' יוחנן מהו לומר שיר בלא נסכים א"ל נישמעניה מן הדא דתני בזה ובזה היו הלויים עומדין על הדוכן ואומרים וישב עליהם את אונם וגו'. ר' אבהו אמר איתפלגון ר' יוחנן ורשב"ל ר' יוחנן אמר אומרים שיר בלא נסכים רשב"ל אמר אין אומרים שיר בלא נסכים. התיב ר' יוחנן לרשב"ל והתני בזה ובזה היו הלויים עומדים על הדוכן ואומרים וישב עליהם את עונם א"ל רשב"ל מה את שמע מינה א"ל מאחר שאלו נסכים היו זמנו של שיר היה ר' יוחנן אמר שירו של יום רשב"ל אמר שירו של אתמול. א"ר לוי יהויריב גברה מירון קרתה מסרביי מסר בייתא לשנאייא. א"ר ברכיה יהויריב יה הריב עם בניו על שמרו וסרבו בו. ידעיה עמוק ציפורים ידע יה עצה עמוקה שבלבם והגלם לציפורין: נלכדה ביתר.

Zdroj:

Mechon Mamre [on-line]

<https://www.mechon-mamre.org/b/r/r1102.htm>

<https://www.mechon-mamre.org/b/r/r1104.htm>

<https://www.mechon-mamre.org/b/r/r2401.htm>

<https://www.mechon-mamre.org/b/r/r2904.htm>

Podle vydání Peterkov v osmi svazcích (1898-1900). לפי מהדורת פיעטרקוב

Maagar siferut ha-kodeš ספרות הקודש [on-line]

http://kodesh.snunit.k12.il/b/r/r2904_023a.htm

http://kodesh.snunit.k12.il/b/r/r2401_004b.htm

bGitin 55b-58a (Seder Našim)

מסכת גיטין

פרק ה

דף נה, ב גמרא

השתא בהרוגי המלחמה לא היה בה סיקריקון מהרוגי מלחמה ואילך יש בה סיקריקון אמר רב יהודה לא דנו בה דין סיקריקון קאמר דאמר רבי אסי ג' גזירות גזרו גזרתא קמייתא כל דלא קטיל ליקטלוהו מציעתא כל דקטיל לייטי ארבע זוזי בתרייתא כל דקטיל ליקטלוהו הלכך קמייתא ומציעתא כיון דקטילי אגב אונסיה גמר ומקני בתרייתא אמרי האידנא לישקול למחר תבענא ליה בדינא: אמר רבי יוחנן מאי דכתיב (משלי כח) אשרי אדם מפחד תמיד ומקשה לבו יפול ברעה אקמצא ובר קמצא חרוב ירושלים אתרנגולא ותרנגולתא חרוב טור מלכא אשקא דריספק חרוב ביתר אקמצא ובר קמצא חרוב ירושלים דההוא גברא דרחמיה קמצא ובעל דבביה בר קמצא עבד סעודתא אמר ליה לשמעיה זיל אייתי לי קמצא אזל אייתי ליה בר קמצא אתא אשכחיה דהוה יתיב אמר ליה מכדי ההוא גברא בעל דבבא דההוא גברא הוא מאי בעית הכא קום פוק אמר ליה הואיל ואתאי שבקן ויהיבנא לך דמי מה דאכילנא ושתינא

דף נ, א גמרא

אמר ליה לא אמר ליה יהיבנא לך דמי פלגא דסעודתך אמר ליה לא אמר ליה יהיבנא לך דמי כולה סעודתך א"ל לא נקטיה בידיה ואוקמיה ואפקיה אמר הואיל והווי יתבי רבנן ולא מחו ביה ש"מ קא ניחא להו איזיל איכול בהו קורצא בי מלכא אזל אמר ליה לקיסר מרדו בכ יהודאי א"ל מי יימר א"ל שדר להו קורבנא חזית אי מקרבין ליה אזל שדר בידיה עגלא תלתא בהדי דקאתי שדא ביה מומא בניב שפתים ואמרי לה בדוקין שבעין דוכתא דלדידן הוה מומא ולדידהו לאו מומא הוא סבור רבנן לקרוביה משום שלום מלכות אמר להו רבי זכריה בן אבקולס יאמרו בעלי מומין קריבין לגבי מזבח סבור למיקטליה דלא ליזיל ולימא אמר להו רבי זכריה יאמרו מטיל מום בקדשים יהרג אמר רבי יוחנן ענוונותו של רבי זכריה בן אבקולס החריבה את ביתנו ושרפה את היכלנו והגליטנו מארצנו שדר עלוייהו לנירון קיסר כי קאתי שדא גירא למזרח אתא נפל בירושלים למערב אתא נפל בירושלים לארבע רוחות השמים אתא נפל בירושלים א"ל לינוקא פסוק לי פסוקיך אמר ליה (יחזקאל כה) ונתתי את נקמתי באדם ביד עמי ישראל וגו' אמר קדשא בריך הוא בעי לחרובי ביתיה ובעי לכפורי ידיה בההוא גברא ערק ואזל ואיגייר ונפק מיניה ר"מ שדריה עלוייהו לאספסיינוס קיסר אתא צר עלה תלת שני הוו בה הנהו תלתא עתירי נקדימון בן גוריון ובן כלבא שבוע ובן ציצית הכסת נקדימון בן גוריון שנקדה לו חמה בעבורו בן כלבא שבוע שכל הנכנס לביתו כשהוא רעב ככלב יוצא כשהוא שבע בן ציצית הכסת שהיתה ציצתו נגרת על גבי כסתות איכא דאמרי שהיתה כסתו מוטלת בין גדולי רומי חד אמר להו אנא זיינא להו בחיטי ושערי וחד אמר להו בדחמרא ובדמלחא ומשחא וחד אמר להו בדציבי ושבחו רבנן לדציבי דרב חסדא כל אקלידי הוה מסר לשמעיה בר מדציבי דאמר רב חסדא אכלבא דחיטי בעי שיתין אכלבי דציבי הוה להו למיזן עשרים וחד שתא הווי בהו הנהו בריוני אמרו להו רבנן ניפוק ונעביד שלמא בהדייהו לא שבקינהו אמרו להו ניפוק ונעביד קרבא בהדייהו אמרו להו רבנן לא מסתייעא מילתא קמו קלנהו להנהו אמברי דחיטי ושערי והוה כפנא מרתא בת בייטוס עתירתא דירושלים הווי שדרתה לשלוחה ואמרה ליה זיל אייתי לי סמיא אדאזל איזדבן אתא אמר לה סמיא ליכא חיותא איכא אמרה ליה זיל אייתי לי אדאזל איזדבן אתא ואמר לה גושקרא ליכא קימחא דשערי איכא אמרה ליה זיל אייתי לי אדאזל איזדבן הוה שליפא מסאנא אמרה איפוק ואחזי אי משכחנא מידי למיכל איתיב לה פרתא בכרעא ומתה קרי עלה רבן יוחנן בן זכאי (דברים כח) הרכה בכ והענוגה אשר לא נסתה כף רגלה איכא דאמרי גרוגרות דר' צדוק אכלה ואיתניסא ומתה דר' צדוק יתיב ארבעין שנין בתעניתא דלא ליחרב ירושלים כי הוה אכיל מידי הוה מיתחזי מאבראי וכי הוה בריא מייתי ליה גרוגרות מייץ מייהו ושדי להו כי הוה קא ניחא נפשה אפיקתא לכל דהבא וכספא שדיתיה בשוקא אמרה האי למאי מיבעי לי והיינו דכתיב (יחזקאל ז) כספם

בחוצות ישליכו אבא סקרא ריש בריוני דירושלים בר אחתיה דרבן יוחנן בן זכאי הוה שלח ליה תא בצינעא לגבאי אתא א"ל עד אימת עבדיתו הכי וקטליתו ליה לעלמא בכפנא א"ל מאי איעביד דאי אמינא להו מידי קטלו לי א"ל חזי לי תקנתא לדידי דאיפוק אפשר דהוי הצלה פורתא א"ל נקוט נפשך בקצירי וליתי כולי עלמא ולישיילו בכ ואייתי מידי סריא ואגני גבך ולימרו דנח נפשך וליעיילו בכ תלמידך ולא ליעול בכ איניש אחרינא דלא לרגשן בכ דקליל את דאינהו ידעי דחייא קליל ממיתא עביד הכי נכנס בו רבי אליעזר מצד אחד ורבי יהושע מצד אחר כי מטו לפיתחא בעו למדקריה אמר להו יאמרו רבן דקרו בעו למדחפיה אמר להו יאמרו רבן דחפו פתחו ליה בבא נפק כי מטא להתם אמר שלמא עלך מלכא שלמא עלך מלכא א"ל מיחייבת תרי קטלא חדא דלאו מלכא אנא וקא קרית לי מלכא ותו אי מלכא אנא עד האינדא אמאי לא אתית לגבאי א"ל דקאמרת לאו מלכא אנא

דף נו,ב גמרא

איברא מלכא את דאי לאו מלכא את לא מימסרא ירושלים בידך דכתיב (ישעיהו י) והלבנון באדיר יפול ואין אדיר אלא מלך דכתי' (ירמיהו ל) והיה אדירו ממנו וגו' ואין לבנון אלא ביהמ"ק שנאמר (דברים ג) ההר הטוב הזה והלבנון ודקאמרת אי מלכא אנא אמאי לא קאתית לגבאי עד האינדא בריוני דאית בן לא שבקינן אמר ליה אילו חבית של דבש ודרקון כרוך עליה לא היו שוברין את החבית בשביל דרקון אישתיק קרי עליה רב יוסף ואיתימא רבי עקיבא (ישעיהו מד) משיב חכמים אחר דעתם יסכל איבעי ליה למימר ליה שקלינן צבתא ושקלינן ליה לדרקון וקטלינן ליה וחביתא שבקינן לה אדהכי אתי פריסתקא עליה מרומי אמר ליה קום דמית ליה קיסר ואמרי הנהו חשיבי דרומי לאותיבך ברישא הוה סיים חד מסאני בעא למסיימא לאחרינא לא עייל בעא למשלפא לאידך לא נפק אמר מאי האי אמר ליה לא תצטער שמועה טובה אתיא לך דכתיב (משלי טו) שמועה טובה תדשן עצם אלא מאי תקנתיה ליתי איניש דלא מיתבא דעתך מיניה ולחליף קמך דכתיב (משלי יז) ורוח נכאה תיבש גרם עבד הכי עייל אמר ליה ומאחר דחכמיתו כולי האי עד האינדא אמאי לא אתיתו לגבאי אמר ליה ולא אמרי לך אמר ליה אנא נמי אמרי לך אמר ליה מיזל אזילנא ואיניש אחרינא משדרנא אלא בעי מינאי מידי דאתן לך אמר ליה תן לי יבנה וחכמיה ושושילתא דרבן גמליאל ואסוותא דמסיין ליה לרבי צדוק קרי עליה רב יוסף ואיתימא רבי עקיבא (ישעיהו מד) משיב חכמים אחר דעתם יסכל איבעי למימר ליה לשבקינהו הדא זימנא והוא סבר דלמא כולי האי לא עביד והצלה פורתא נמי לא הוי אסוותא דמסיין ליה לרבי צדוק מאי היא יומא קמא אשקויה מיא דפארי למחר מיא דסיפוקא למחר מיא דקימחא עד דרווח מיעיה פורתא פורתא אזל שדריה לטיטוס (דברים לב) ואמר אי אלהימו צור חסיו בו זה טיטוס הרשע שחירף וגידף כלפי מעלה מה עשה תפש זונה בידו ונכנס לבית קדשי הקדשים והציע ספר תורה ועבר עליה עבירה ונטל סייף וגידר את הפרוכת ונעשה נס והיה דם מבצבץ ויוצא וכסבור הרג את עצמו שנאמר (תהילים עד) שאגו צורריך בקרב מועדיך שמו אותותם אותות אבא חנן אומר (תהילים פט) מי כמוך חסין יה מי כמוך חסין וקשה שאתה שומע ניאוצו וגידופו של אותו רשע ושותק דבי רבי ישמעאל תנא (שמות טו) מי כמוכה באלים ה' מי כמוכה באלמים מה עשה נטל את הפרוכת ועשאו כמין גרגותני והביא כל כלים שבמקדש והניחן בהן והושיבן בספינה לילך להשתבח בעירו שנאמר (קוהלת ח) ובכן ראיתי רשעים קבורים ובאו וממקום קדוש יהלכו וישתכחו בעיר אשר כן עשו אל תיקרי קבורים אלא קבוצים אל תיקרי וישתכחו אלא וישתבחו איכא דאמרי קבורים ממש דאפילו מילי דמטמרן איגלייא להון עמד עליו נחשול שבים לטובעו אמר כמדומה אני שאלהיהם של אלו אין גבורתו אלא במים בא פרעה טבעו במים בא סיסרא טבעו במים אף הוא עומד עלי לטובעני במים אם גבור הוא יעלה ליבשה ויעשה עמי מלחמה יצתה בת קול ואמרה לו רשע בן רשע בן בנו של עשו הרשע בריה קלה יש לי בעולמי ויתוש שמה אמאי קרי לה בריה קלה דמעלנא אית לה ומפקנא לית לה עלה ליבשה ותעשה עמה מלחמה עלה ליבשה בא יתוש ונכנס בחוטמו ונקר במוחו שבע שנים יומא חד הוה קא חליף אבבא דבי נפחא שמע קל ארזפתא אישתיק אמר איכא תקנתא כל יומא מייתו נפחא ומחו קמיה לנכרי יהיב ליה ארבע זוזי לישראל אמר ליה מיסתייך דקא חזית בסנאך עד תלתין יומין עבד הכי מכאן ואילך כיון דדש דש תניא אמר רבי פנחס בן ערובא אני הייתי בין גדולי רומי וכשמת פצעו את מוחו ומצאו בו כצפור דרוור משקל שני סלעים במתניתא תנא כגוזל בן שנה משקל שני ליטרין אמר אביי נקטינן פיו של נחושת וצפורניו של ברזל כי הוה קא מיית אמר להו ליקליוה לההוא גברא ולבדרי לקיטמיה אשב ימי דלא לשכחיה אלהא דיהודאי ולוקמיה בדינא אונקלוס בר קלוניקוס בר אחתיה דטיטוס הוה בעי לאיגיורי אזל אסקיה לטיטוס בנגידא אמר ליה מאן חשיב

בההוא עלמא אמר ליה ישראל מהו לאידבוקי בהו אמר ליה מלייהו נפישין ולא מצית לקיומינהו זיל איגרי בהו
בההוא עלמא והוית רישא דכתיב (איכה א) היו צריה לראש וגו' כל המיצר לישראל נעשה ראש אמר ליה דיניה
דההוא גברא במאי א"ל

דף נז, א גמרא

במאי דפסיק אנפשיה כל יומא מכנשי ליה לקיטמיה דייני ליה וקלו ליה ומבדרו אשב ימי אזל אסקיה לבלעם
בנגידא אמר ליה מאן חשיב בההוא עלמא א"ל ישראל מהו לאידבוקי בהו א"ל (דברים כג) לא תדרוש שלומם
וטובתם כל הימים א"ל דיניה דההוא גברא במאי א"ל בשכבת זרע רותחת אזל אסקיה {ליש"ו} בנגידא
<לפושעי ישראל> א"ל מאן חשיב בההוא עלמא א"ל ישראל מהו לאדבוקי בהו א"ל טובתם דרוש רעתם לא
תדרוש כל הנוגע בהן כאילו נוגע בבבת עינו א"ל דיניה דההוא גברא במאי א"ל בצואה רותחת דאמר מר כל
המלעיג על דברי חכמים נידון בצואה רותחת תא חזי מה בין פושעי ישראל לנביאי אומות העולם עובדי ע"ז
תניא אמר רבי אלעזר בא וראה כמה גדולה כחה של בושא שהרי סייע הקב"ה את בר קמצא והחריב את ביתו
ושרף את היכלו

אתרנגולא ואתרנגולתא חריב טור מלכא

דהוו נהיגי כי הוו מפקי חתנא

וכלתא מפקי קמייהו תרנגולא ותרנגולתא כלומר פרו ורבו כתרנגולים יומא חד הוה קא חליף גונדא דרומא
שקלינהו מינייהו נפלו עלייהו מחונהו אתו אמרו ליה לקיסר מרדו בך יהודאי אתא עלייהו הוה בהו ההוא בר
דרומא דהוה קפיץ מילא וקטיל בהו שקליה קיסר לתאגיה ואותביה אארעא אמר ריבוניה דעלמא כוליה אי
ניחא לך לא תמסריה לההוא גברא לדידיה ולמלכותיה בידיה דחד גברא אכשליה פומיה לבר דרומא ואמר
(תהילים ס) הלא אתה אלהים זנחתנו ולא תצא אלהים בצבאותינו דוד נמי אמר הכי דוד אתמוהי קא מתמה
על לבית הכסא אתא דרקונא שמטיה לכרכשיה ונח נפשיה אמר הואיל ואיתרחיש לי ניסא הא זימנא
אישבקינהו שבקינהו ואזל איזדקור ואכלו ושתו ואדליקו שרגי עד דאיתחזי בליונא דגושפנקה ברחוק מילא אמר
מיחדא קא חדו בי יהודאי הדר אתא עלייהו א"ר אסי תלת מאה אלפי שליפי סייפא עיילו לטור מלכא וקטלו בה
תלתא יומי ותלתא לילוותא ובהך גיסא הלולי וחנגי ולא הוו ידעי הני בהני (איכה ב) בלע ה' ולא חמל את כל
נאות יעקב כי אתא רבין אמר רבי יוחנן אלו ששים רבוא עיירות שהיו לו לינאי המלך בהר המלך דאמר רב
יהודה אמר רב אסי ששים רבוא עיירות היו לו לינאי המלך בהר המלך וכל אחת ואחת היו בה כיוצאי מצרים
חוץ משלש שהיו בהן כפלים כיוצאי מצרים אלו הן כפר ביש כפר שיחליים כפר דכריא כפר ביש דלא יהבי ביתא
לאושפיזא כפר שיחליים שהיתה פונסתן מן שחליים כפר דכריא אמר רבי יוחנן שהיו נשותיהן יולדות זכרים
תחלה ויולדות נקבה באחרונה ופוסקות אמר עולא לדידי חזי לי ההוא אתרא ואפילו שיתין ריבוותא קני לא
מחזיק אמר ליה ההוא צדוקי לרבי חנינא שקורי משקריתו אמר ליה (ירמיהו ג) ארץ צבי כתיב בה מה צבי זה
אין עורו מחזיק את בשרו אף ארץ ישראל בזמן שישבין עליה רווחא ובזמן שאין יושבין עליה גמדה רב מניומי
בר חלקיה ורב חלקיה בר טוביה ורב הונא בר חייא הוו יתבי גבי הדדי אמרי אי איכא דשמיע ליה מילתא מכפר
סכניא של מצרים לימא פתח חד מינייהו ואמר מעשה בארוס וארוסתו שנשבו לבין <העובדי כוכבים> {הגוים}
והשיאום זה לזה אמרה לו בבקשה ממך אל תגע בי שאין לי כתובה ממך ולא נגע בה עד יום מותו וכשמת
אמרה להן סיפדו לזה שפטפט ביצרו יותר מיוסף דאילו ביוסף לא הוה אלא חדא שעתא והאי כל יומא ויומא
ואילו יוסף לאו בחדא מטה והאי בחדא מטה ואילו יוסף לאו אשתו והא אשתו פתח אידך ואמר מעשה ועמדו
ארבעים מודיות בדינר נחסר השער מודיא אחת ובדקו ומצאו אב ובנו שבאו על נערה מאורסה ביום הכפורים
והביאום לבית דין וסקלום וחזר השער למקומו פתח אידך ואמר מעשה באדם אחד שנתן עיניו באשתו לגרשה
והיתה כתובתה מרובה מה עשה הלך חזימן את שושביניו והאכילן והשקן שיכרן והשכיבן על מיטה אחת
והביא לובן ביצה והטיל ביניהן והעמיד להן עדים ובא לבית דין היה שם זקן אחד מתלמידי שמאי הזקן ובבא
בן בוטא שמו אמר להן כך מקובלני משמאי הזקן לובן ביצה סולד מן האור ושכבת זרע דוחה מן האור בדקו
ומצאו כדבריו והביאוהו לב"ד והלקוהו והגבוהו כתובתה ממנו א"ל אביי לרב יוסף ומאחר דהוו צדיקים כולי
האי מאי טעמא איענוש א"ל משום דלא איאבול על ירושלים דכתיב (ישעיהו סו) שמחו את ירושלים וגילו בה כל

אוהביה שישו אתה משוב כל המתאבלים עליה: אשקא דריספק חריב ביתר דהוו נהיגי כי הוה מתיליד ינוקא שתלי ארזא ינוקתא שתלי תורניתא וכי הוו מינסבי קייצי להו ועבדו גננא יומא חד הוה קא חלפא ברתיה דקיסר אתבר שקא דריספק קצו ארזא ועיילו לה אתו נפול עלייהו מחונהו אתו אמרו ליה לקיסר מרדו בך יהודאי אתא עלייהו: (איכה ב) גדע בחרי אף כל קרן ישראל א"ר זירא א"ר אבהו א"ר יוחנן אלו שמונים [אלף] קרני מלחמה שנכנסו לכרך ביתר בשעה שלכדוהו והרגו בה אנשים ונשים וטף עד שהלך דמן ונפל לים הגדול שמא תאמר קרובה היתה רחוקה היתה מיל תניא רבי אליעזר הגדול אומר שני נחלים יש בבקעת ידים אחד מושך אילך ואחד מושך אילך ושיערו חכמים שני חלקים מים ואחד דם במתניתא תנא שבע שנים בצרו >עובדי כוכבים< {גוים} את כרמיהן מדמן של ישראל בלא זבל

57b

דף נז,ב גמרא

אמר רבי חייא בר אבין אמר רבי יהושע בן קרחה סח לי זקן אחד מאנשי ירושלים בבקעה זו הרג נבזראדן רב טבחים מאתים ואחת עשרה רבוא ובירושלים הרג תשעים וארבע רבוא על אבן אחת עד שהלך דמן ונגע בדמו של זכריה לקיים מה שנאמר (הושע ד) ודמים בדמים נגעו אשכחיה לדמיה דזכריה דהוה קא מרתח וסליק אמר מאי האי אמרו ליה דם זבחים דאשתפוך אייתי דמי ולא אידמו אמר להו אי אמריתו לי מוטב ואי לאו מסריקנא לבשרייכו במסרקי דפרזלי אמרי ליה מאי נימא לך נבייא הוה בן דהוה קא מוכח לן במילי דשמיא קמינן עילויה וקטלינן ליה והא כמה שנין דלא קא ניח דמיה אמר להו אנא מפייסנא ליה אייתי סנהדרי גדולה וסנהדרי קטנה קטל עילויה ולא נח בחורים ובתולות קטל עילויה ולא נח אייתי תינוקות של בית רבן קטל עילויה ולא נח א"ל זכריה זכריה טובים שבהן איבדתים ניחא לך דאבדינהו לכולהו כדאמר ליה הכי נח בההיא שעתא הרהר תשובה בדעתיה אמר ומה אם על נפש אחת כך ההוא גברא דקטל כל הני נשמתא על אחת כמה וכמה ערק אזל שדר שטר פרטתא בביתיה ואגייר תנא נעמן גר תושב היה נבזראדן גר צדק היה מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק מבני בניו של סיסרא למדו תינוקות בירושלים מבני בניו של סנחריב למדו תורה ברבים מאן אינון שמעיה ואבטליון היינו דכתיב (יחזקאל כד) נתתי את דמה על צחיח סלע לבלתי הכסות [...]

לקח מן הסיקריקון וכו': אמר רב לא שנו אלא דאמר לו לך חזק וקני אבל בשטר קנה ושמואל אמר אף בשטר נמי לא קנה עד שיכתוב לו אחריות

Zdroj:

sefaria.org [on-line]

<https://www.sefaria.org/Gittin.55b.16?lang=he>

William Davidson Edition - Aramaic

Aramaic from The William Davidson digital edition of the Koren Noé Talmud, with commentary by Rabbi Adin Even-Israel Steinsaltz

Mechon Mamre: [on-line]

<https://www.mechon-mamre.org/b/1/12502.htm>

<https://www.mechon-mamre.org/b/1/12501.htm>

Podle vydání z Vilny. לפי מהדורת וילנא

מסכת סנהדרין

דף צד, ב גמרא

[...]

אמר רב הונא עשר מסעות נסע אותו רשע באותו היום שנאמר (ישעיהו י) בא על עית עבר במגרון למכמש יפקיד כליו עברו מעברה גבע מלון לנו חרדה הרמה גבעת שאול נסה (ישעיהו י) צהלי קולך בת גלים הקשיבה לישה עניה ענתות נדדה מדמנה יושבי הגבים העיזו >(ישעיהו י) עוד היום בנוב לעמוד ינופף ידו הר בת ציון גבעת ירושלם< הני טובא הויין צהלי קולך בת גלים נביא הוא דקאמר לה לכנסת ישראל צהלי קולך בת גלים בתו של אברהם יצחק ויעקב שעשו מצות כגלי הים הקשיבה לישה מהאי לא תסתפי אלא איסתפי מנבוכדנצר הרשע דמתיל כאריה שנא' (ירמיהו ד) עלה אריה מסובכו וגו' מאי

דף צה, א גמרא

(ישעיהו י)

עניה ענתות עתיד ירמיה בן חלקיה ומתנבא עלה מענתות דכתיב (ירמיהו א) דברי ירמיהו בן חלקיהו מן הכהנים אשר בענתות בארץ בנימין מי דמי התם ארי הכא ליש אמר רבי יוחנן ששה שמות יש לארי אלו הן (בראשית מט) ארי (שופטים ד) כפיר (בראשית מט) לביא (ישעיהו ל) ליש (תהילים צא) שחל (איוב כח) שחץ אי הכי בצרו להו עברו מעברה תרתי נינהו מאי (ישעיהו י) עוד היום בנוב לעמוד אמר רב הונא אותו היום נשתייר מעונה של נוב אמרי ליה כלדאי אי אזלת האידינא יכלת לה ואי לא לא יכלת לה אורחא דבעא לסגויי בעשרה יומא סגא בחד יומא כי מטו לירושלם שדי ליה ביסתרקי עד דסליק ויתיב מעילוי שורה עד דחזיוה לכולה ירושלם כי חזייה איזוטר בעיניה אמר הלא דא היא קרתא דירושלם דעלה ארגישית כל משיריתי ועלה כבשית כל מדינתא הלא היא זעירא וחלשא מכל כרכי עממיא דכבשית בתקוף ידי עלה וקם ומניד ברישיה מוביל ומייתי בידיה על טור בית מקדשא דבציון ועל עזרתא דירושלם אמרי נישדי ביה ידא האידינא אמר להו תמהיתו למחר אייתי לי כל חד וחד מינייכו גולמו הרג מיניה מיד (מלכים ב יט) ויהי בלילה ההוא ויצא מלאך ה' ויך במחנה אשור מאה ושמונים וחמשה אלף וישכימו בבקר והנה כלם פגרים מתים אמר רב פפא היינו דאמרי אינשי בת דינא בטל דינא (שמואל ב כא) וישבי בנוב אשר בילידי הרפה ומשקל קינו שלש מאות משקל נחשת והוא חגור חדשה ויאמר להכות את דוד מאי וישבי בנוב אמר רב יהודה אמר רב איש שבא על עסקי נוב א"ל הקב"ה לדוד עד מתי יהיה עון זה טמון בידך על ידך נהרגה נוב עיר הכהנים ועל ידך נטרד דואג האדומי ועל ידך נהרגו שאול ושלשת בניו רצונך יכלו זרעך או תמסר ביד אויב אמר לפניו רבונו של עולם מוטב אמסר ביד אויב ולא יכלה זרעי יומא חד נפק לשכור בזאי אתא שטן ואדמי ליה כטביא פתק ביה גירא ולא מטייה משכיה עד דאמטייה לארץ פלשתים כדחזייה ישבי בנוב אמר היינו האי דקטליה לגלית אחי כפתיה קמטיה אותביה ושדייה תותי בי בדייא [סדייא] אתעביד ליה ניסא מכא ליה ארעא מתותיה היינו דכתיב (תהילים יח) תרחיב צעדי תחתי ולא מעדו קרסולי ההוא יומא אפניא דמעלי שבתא הוה אבישי בן צרויה הוה קא חייף רישיה בד' גרבי דמיא חזינהו כתמי דמא איכא דאמרי אתא יונה איטריף קמיה אמר כנסת ישראל ליונה אימתילא שנאמר (תהילים סח) כנפי יונה נחפה בכסף שמע מינה דוד מלכא דישאל בצערא שרי אתא לביתיה ולא אשכחיה אמר תנן אין רוכבין על סוסו ואין יושבין על כסאו ואין משתמשין בשרביטו בשעת הסכנה מאי אתא שאיל בי מדרשא אמרו ליה בשעת הסכנה שפיר דמי רכביה לפרדיה וקם ואזל קפצה ליה ארעא בהדי דקא מסגי חזייה לערפה אמיה דהוות נוולא כי חזיתיה פסקתה לפילכה שדתיה עילויה סברא למקטליה אמרה ליה עלם אייתי לי פלך פתקיה בריש מוחה וקטלה כד חזייה ישבי בנוב אמר השתא הוו בי תרין וקטלין לי פתקיה לדוד לעילא ודץ ליה לרומחיה אמר ניפול עלה ונקטל אמר אבישי שם אוקמיה לדוד בין שמיא לארעא ונימא ליה איהו אין חבוש מוציא עצמו מבית האסורין א"ל מאי בעית הכא א"ל הכי אמר לי קודשא בריך הוא והכי אהדרי ליה א"ל אפיך צלותיך בר ברך קירא ליזבון ואת לא תצטער א"ל אי הכי סייע בהדן היינו דכתיב (שמואל ב כא) ויעזור לו אבישי בן צרויה אמר רב יהודה אמר רב שעזרו בתפלה אמר אבישי שם ואחתיה הוה קא ודיף בתרייהו כי מטא קובי אמרי קום ביה כי מטא בי תרי אמרי בתרי גורין קטלוה לאריא אמרי ליה זיל אשתכח לערפה אימיך בקיברא כי אדכרו ליה שמא דאימיה כחש חיליה וקטליה היינו דכתיב (שמואל ב כא) אז נשבעו אנשי דוד לו

לאמר לא תצא עוד אתנו למלחמה ולא תכבה את נר ישראל ת"ר שלשה קפצה להם הארץ אליעזר עבד אברהם ויעקב אבינו ואבישי בן צרויה אבישי בן צרויה הא דאמרן אליעזר עבד אברהם דכתיב (בראשית כד) ואבוא היום אל העין למימרא דההוא יומא נפק יעקב אבינו

96B ?

Zdroj:

Mechon Mamre

[on-line] <https://www.mechon-mamre.org/b/1/14411.htm>

bTa'anit 29a (Seder Mo'ed)

מסכת תענית

דף כט, א גמרא

[...]

חרב הבית בראשונה דכתיב (מלכים ב כה) ובחדש החמישי בשבעה לחדש היא שנת תשע עשרה [שנה] למלך נבוכדנאצר מלך בבל בא נבוזראדן רב טבחים עבד מלך בבל ירושלם וישרוף את בית ה' וגו' וכתוב (ירמיהו נב) ובחדש החמישי בעשור לחדש היא שנת תשע עשרה [שנה] למלך נבוכדנאצר מלך בבל בא נבוזראדן רב טבחים עמד לפני מלך בבל בירושלם וגו' ותניא אי אפשר לומר בשבעה שהרי כבר נאמר בעשור ואי אפשר לומר בעשור שהרי כבר נאמר בשבעה הא כיצד בשבעה נכנסו נכרים להיכל ואכלו וקלקלו בו שביעי שמיני ותשיעי סמוך לחשכה הציתו בו את האור והיה דולק והולך כל היום כולו שנאמר (ירמיהו ו) אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב והיינו דאמר רבי יוחנן אלמלי הייתי באותו הדור לא קבעתיו אלא בעשירי מפני שרובו של היכל בו נשרף ורבנן אתחלתא דפורענותא עדיפא ובשניה מנלן דתניא מגלגלין זכות ליום זכאי וחובה ליום חייב אמרו כשחרב בית המקדש בראשונה אותו היום ערב תשעה באב היה ומוצאי שבת היה ומוצאי שביעית היתה ומשמרתה של יהויריב היתה והלויים היו אומרי' שירה ועומדין על דוכנם ומה שירה היו אומרים (תהילים צד) וישב עליהם את אונם וברעתם יצמיתם ולא הספיקו לומר יצמיתם ה' אלהינו עד שבאו נכרים וכבשום וכן בשניה נלכדה ביתר גמרא נחרשה העיר תניא כשחרב טורנוסורופוס הרשע את ההיכל נגזרה גזרה על רבן גמליאל להריגה בא <אדון אחד> {אותו הגמון} ועמד בבית המדרש ואמר בעל החוטם מתבקש בעל החוטם מתבקש שמע רבן גמליאל אזל טשא מינייהו אזל לגביה בצנעא א"ל אי מצילנא לך מייתית לי לעלמא דאתי א"ל הן א"ל אשתבע לי אשתבע ליה סליק לאיגרא נפיל ומית וגמירי דכי גזרי גזירתא ומית חד מינייהו מבטלי לגזרתיהו יצתה בת קול ואמרה <אדון זה> {אותו הגמון} מזומן לחיי העולם הבא תנו רבנן משחרב הבית בראשונה נתקבצו כיתות של פרחי כהונה ומפתחות ההיכל בידן ועלו לגג ההיכל ואמרו לפנינו רבונו של עולם הואיל ולא זכינו להיות גזברין נאמנים יהיו מפתחות מסורות לך וזרקום כלפי מעלה ויצתה כעין פיסת יד וקיבלתן מהם והם קפצו ונפלו לתוך האור ועליהן קונן ישעיהו הנביא (ישעיהו כב) משא גיא חזיון מה לך איפוא כי עלית כולך לגגות תשואות מלאה עיר הומיה קריה עליזה חלליך לא חללי חרב ולא מתי מלחמה אף בהקב"ה נאמר (ישעיהו כב) מקרקר קיר ושוע אל ההר: משנכנס אב ממעטין בשמחה כו': אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב כשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה כך משנכנס אדר מרבין בשמחה

Zdroj:

[on-line] <https://www.mechon-mamre.org/b/1/12804.htm>

מקדש ראשון מפני מה חרב מפני ג' דברים שהיו בו ע"ז וגלוי עריות ושפיכות דמים ע"ז דכתיב (ישעיהו כח) כי קצר המצע מהשתרע מאי קצר המצע מהשתרע א"ר יונתן קצר מצע זה מהשתרר עליו שני רעים כאחד (ישעיהו כח) והמסכה צרה כהתכנס א"ר שמואל בר נחמני כי מטי רבי יונתן להאי קרא בכי אמר מאן דכתיב ביה (תהילים לג) כונס כנד מי הים נעשית לו מסכה צרה גלוי עריות דכתיב (ישעיהו ג) ויאמר ה' יען כי גבהו בנות ציון ותלכנה נטויות גרון ומשקרות עינים הלוך וטפוף תלכנה וברגליהן תעכסנה יען כי גבהו בנות ציון שהיו מהלכות ארוכה בצד קצרה ותלכנה נטויות גרון שהיו מהלכות בקומה זקופה ומשקרות עינים דהוו מליין כוחלא עיניהן הלוך וטפוף תלכנה שהיו מהלכות עקב בצד גודל וברגליהן תעכסנה א"ר יצחק שהיו מביאות מור ואפרסמון ומניחות במנעליהן וכשמגיעות אצל בחורי ישראל בועטות ומתיזות עליהן ומכניסין בהן יצה"ר כארס בכעוס שפיכות דמים דכתיב (מלכים ב כא) וגם דם נקי שפך מנשה [הרבה מאד] עד אשר מלא את ירושלם פה לפה אבל מקדש שני שהיו עוסקין בתורה ובמצות וגמילות חסדים מפני מה חרב מפני שהיתה בו שנאת חנם ללמדך ששקולה שנאת חנם כנגד שלש עבירות ע"ז גלוי עריות ושפיכות דמים רשעים היו אלא שתלו בטחונם בהקב"ה אתאן למקדש ראשון דכתיב (מיכה ג) ראשיה בשוחד ישפוטו וכהניה במחיר יורו ונביאייה בכסף יקסומו ועל ה' ישענו לאמר הלא ה' בקרבנו לא תבוא עלינו רעה לפיכך הביא עליהן הקב"ה ג' גזרות כנגד ג' עבירות שבידם שנאמר (מיכה ג) לכן בגללכם ציון שדה תחרש וירושלים עיין תהיה והר הבית לבמות יער ובמקדש ראשון לא הוה ביה שנאת חנם והכתיב (יחזקאל כא) מגורי אל חרב היו את עמי לכן ספוק אל ירך וא"ר <אליעזר> [אלעזר] אלו בני אדם שאוכלין ושותין זה עם זה ודוקרין זה את זה בחרבות שבלשונם ההיא בנשיאי ישראל הואי דכתיב (יחזקאל כא) זעק והילל בן אדם כי היא היתה בעמי ותניא זעק והילל בן אדם יכול לכל תלמוד לומר היא בכל נשיאי ישראל ר' יוחנן ור"א דאמרי תרווייהו ראשונים שנתגלה עונם נתגלה קצם אחרונים שלא נתגלה עונם לא נתגלה קצם אמר רבי יוחנן טובה צפורנן של ראשונים מכריסו של אחרונים א"ל ריש לקיש אדרבה אחרונים עדיפי אף על גב דאיכא שעבוד מלכיות קא עסקי בתורה אמר ליה בירה תוכיח שחזרה לראשונים ולא חזרה לאחרונים שאלו את רבי אלעזר ראשונים גדולים או אחרונים גדולים אמר להם תנו עיניכם בבירה איכא דאמרי אמר להם עידיכם בירה ריש לקיש הוי סחי בירדנא אתא רבה בר בר חנה יהב ליה ידא א"ל אלהא סנינא לכו דכתיב (שיר השירים ח) אם חומה היא נבנה עליה טירת כסף ואם דלת היא נצור עליה לוח ארז אם עשיתם עצמכם כחומה ועליתם כולכם בימי עזרא נמשלתם ככסף שאין רקב שולט בו עכשיו שעליתם כדלתות נמשלתם כארז שהרקב שולט בו מאי ארז אמר עולא ססמגור מאי ססמגור אמר רבי אבא בת קול כדתניא משמתו נביאים האחרונים חגי זכריה ומלאכי נסתלקה רוח הקודש מישראל ועדיין היו משתמשין בבת קול וריש לקיש מי משתעי בהדי רבה בר בר חנה ומה רבי <אליעזר> [אלעזר] דמרא דארעא דישראל הוה ולא הוה משתעי ר"ל בהדיה דמאן דמשתעי ר"ל בהדיה בשוק יהבו ליה עיסקא בלא סהדי בהדי רבב"ח משתעי אמר רב פפא שדי גברא בינייהו או ריש לקיש הוה וזעירי או רבה בר בר חנה הוה ור"א כי אתא לקמיה דרבי יוחנן א"ל לאו היינו טעמא א"נ סליקו כולהו בימי עזרא לא הוה שריא שכינה במקדש שני דכתיב (בראשית ט) יפת אלהים ליפת וישכן באהלי שם

Zdroj:

Mechon Mamre [on-line] <https://www.mechon-mamre.org/b/1/12501.htm>

א"ר יהודה בריה דרב שמואל משמיה דרב אין הדליקה מצויה אלא במקום שיש חילול שבת שנאמר (ירמיהו יז) ואם לא תשמעו אלי לקדש את יום השבת ולבלתי שאת משא וגו' והצתי אש בשעריה ואכלה ארמנות ירושלים ולא תכבה מאי ולא תכבה אמר רב נחמן בר יצחק בשעה שאין בני אדם מצויין לכבותה אמר אביי לא חרבה ירושלים אלא בשביל שחללו בה את השבת שנאמר (יחזקאל כב) ומשבתותי העלימו עיניהם ואחל בתוכם אמר ר' אבהו לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביטלו ק"ש שחרית וערבית שנאמר (ישעיהו ה) הוי משכימי בבקר שכר ירדפו וגו' וכתוב (ישעיהו ה) והיה כנור ונבל תוף וחליל ויין משתיהם ואת פועל ה' לא יביטו וכתוב (ישעיהו ה) לכן גלה עמי מבלי דעת אמר רב המנונא לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביטלו בה תינוקות של בית רבן שנאמר (ירמיהו ו) שפוך על עולל בחוץ וגו' מה טעם שפוך משום דעולל בחוץ אמר עולל לא חרבה ירושלים אלא מפני שלא היה להם בושת פנים זה מזה שנאמר (ירמיהו ו) הובישו כי תועבה עשו גם בוש לא יבושו וגו' אמר ר' יצחק לא חרבה ירושלים אלא בשביל שהושוו קטן וגדול שנאמר (ישעיהו כד) והיה כעם ככהן וכתוב בתריה הבוק תבוק הארץ אמר רב עמרם בריה דר"ש בר אבא א"ר שמעון בר אבא א"ר חנינא לא חרבה ירושלים אלא בשביל שלא הוכיחו זה את זה שנאמר (איכה א) היו שריה כאילים לא מצאו מרעה מה איל זה ראשו של זה בצד זנבו של זה אף ישראל שבאותו הדור כבשו פניהם בקרקע ולא הוכיחו זה את זה א"ר יהודה לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביזו בה ת"ח שנאמר (דברי הימים ב לו) ויהיו מלעיבים במלאכי האלהים ובזים דבריו ומתעתעים בנביאיו עד עלות חמת ה' בעמו עד [ל]אין מרפא מאי עד לאין מרפא אמר רב יהודה אמר רב כל המבזה ת"ח אין לו רפואה למכתו אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב (דברי הימים א טז) אל תגעו במשיחי ובנביאי אל תרעו אל תגעו במשיחי אלו תינוקות של בית רבן ובנביאי אל תרעו אלו ת"ח אמר ריש לקיש משום רבי יהודה נשיאה אין העולם מתקיים אלא בשביל הבל תינוקות של בית רבן א"ל רב פפא לאביי דידי חידך מאי א"ל אינו דומה הבל שיש בו חטא להבל שאין בו חטא ואמר ריש לקיש משום ר"י נשיאה אין מבטלין תינוקות של בית רבן אפי' לבנין בית המקדש ואמר ר"ל לר"י נשיאה כך מקובלני מאבותי ואמרי לה מאבותיך כל עיר שאין בה תינוקות של בית רבן מחריבין אותה רבינא אמר מחרימין אותה ואמר רבא לא חרבה ירושלים אלא בשביל שפסקו ממנה אנשי אמנה שנאמר (ירמיהו ה) שוטטו בחוצות ירושלים וראו נא [ודעו ובקשו ברחובותיה אם תמצאו איש]

Zdroj:

[on-line] <https://www.mechon-mamre.org/b/1/12116.htm>

לרבות את השחקים (ויקרא טז, כג) והניחם שם מלמד שטעונין גניזה ר' דוסא אומר ראוי הן לכהן הדיוט ומה תלמוד לומר והניחם שם שלא ישתמש בהן יום הכפורים אחר מאי לאו בהא קא מיפלגי דמר סבר עבודה היא ומר סבר לאו עבודה היא לא דכולי עלמא עבודה היא והכא בהא קא מיפלגי מר סבר צריכא קרא לרבויי ומר סבר לא צריכא קרא לרבויי בעי ר' אבין תרומת הדשן בכמה מתרומת מעשר ילפינן לה או מתרומת מדין ילפינן לה תא שמע דתני ר' חייא נאמר כאן (ויקרא ו, ג) והרים ונאמר להלן (ויקרא ו, ג) והרים מה להלן בקומצו אף כאן בקומצו אמר רב ארבע עבודות זר חייב עליהן מיתה זריקה והקטרה וניסוך המים וניסוך היין ולוי אמר אף תרומת הדשן וכן תני לוי במתניתיה אף תרומת הדשן מאי טעמא דרב דכתיב (במדבר יח, ז) ואתה ובניך אתך תשמרו את כהונתכם לכל דבר המזבח ולמבית לפרוכת ועבדתם עבודת מתנה אתן את כהונתכם והזר הקרב יומת עבודת מתנה ולא עבודת סילוק ועבדתם עבודה תמה ולא עבודה שיש אחריה עבודה ולוי רבי רחמנא לכל דבר המזבח ורב ההוא לאתויי שבע הזאות שבפנים ושבמצורע ולוי נפקא ליה מדבר וכל דבר ורב דבר וכל דבר לא דריש ואימא לכל דבר המזבח כלל עבודת מתנה פרט כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט עבודת מתנה אין עבודת סילוק לא אמר קרא

ולמבית לפרוכת ועבדתם אל מבית לפרוכת הוא דעבודת מתנה ולא עבודת סילוק הא בחוץ אפילו עבודת סילוק אי הכי ועבדתם נמי אל מבית לפרוכת הוא דעבודה תמה ולא עבודה שיש אחריה עבודה הא בחוץ אפילו עבודה שיש אחריה עבודה ועבדתם הדר ערביה קרא בעי רבא עבודת סילוק בהיכל מהו לפניו מדמינן ליה או לחוץ מדמינן ליה הדר פשטא מבית ולמבית אלא מעתה זר שסידר את השלחן ליחייב איכא סידור בזיכין סידר בזיכין ליחייב איכא סילוק והקטרה זר שסידר את המנורה ליחייב איכא נתינת פתילה נתן פתילה ליחייב איכא נתינת שמן נתן שמן ליחייב איכא הדלקה הדליק ליחייב הדלקה לאו עבודה היא ולא והתניא (ויקרא א, ז) ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח וערכו עצים על האש לימד על הצתת אליתא שלא תהא אלא בכהן כשר ובכלי שרת הצתת אליתא עבודה היא הדלקה לאו עבודה היא אלא מעתה זר שסידר את המערכה ליחייב איכא סידור שני גזירי עצים סידר שני גזירין ליחייב איכא סידור אברים והא אמר רב אסי אמר רבי יוחנן זר שסידר שני גזירי עצים חייב בהא פליגי מר סבר עבודה תמה היא ומר סבר לאו עבודה תמה היא תניא כוותיה דרב תניא כוותיה דלוי תניא כוותיה דרב עבודות שזר חייב עליהם מיתה זריקת דם בין לפניו ובין לפניו ולפנים והמזה בחטאת העוף והממצה והמקטיר בעולת העוף והמנסך שלשה לוגין מים ושלשה לוגין יין תניא כוותיה דלוי עבודות שזר חייב עליהן מיתה המרים את הדשן ושבע הזאות שבפנים ושבמצורע והמעלה על גבי המזבח בין דבר כשר בין דבר פסול למה מפיסין למה מפיסין כדאמרן אלא למה מפיסין וחוזרין ומפיסין אמר רבי יוחנן כדי להרגיש כל העזרה שנאמר (תהלים נה, טו) אשר יחדיו נמתיק סוד בבית אלהים נהלך ברגש במה מפיסין רב נחמן אמר בבגדי חול ורב ששת אמר בבגדי קדש רב נחמן אמר בבגדי חול דאי אמרת בבגדי קדש איכא בעלי זרועות דחמסי ועבדי רב ששת אמר בבגדי קדש דאי אמרת בבגדי חול אגב חביבותיה מיקרו ועבדי אמר רב נחמן מנא אמינא לה דתנן מסרון לחזנין והיו מפשיטין אותן את בגדיהן ולא היו מניחין עליהן אלא מכנסים בלבד

Sifrei bamidbar (Numeri) 161:4

ספרי במדבר

קס"א

ד

מעשה בשני כהנים שהיו שוין ורצין ועולין בכבש וקדם אחד מהם לחבירו ברחוק ארבע אמות, נטל סכין ותקע לו בלבנו. בא ר' צדוק ועמד על מעלות האולם ואמר: שמעוני אחינו בית ישראל, הרי הוא אומר דברים כא כי ימצא חלל באדמה... בואו ונמדוד על מי ראוי להביא את העגלה: על ההיכל או על העזרה? געו כל ישראל בבכייה. ואחר כך בא אביו של תינוק, אמר להם: אחינו, הריני כפרתכם! עדיין בני מפרפר ולא נטמאת הסכין! ללמדך שטומאת סכינים חביבה להם יותר משפיכות דמים. וכן הוא אומר מלכים ב כא וגם דם נקי שפך מנשה הרבה מאד עד כי מלא את ירושלם פה לפה, מכאן אמרו: בעון שפיכות דמים שכינה מסתלקת ומקדש מטמא

Zdroj: sefaria.org [on-line] https://www.sefaria.org/Sifrei_Bamidbar.161?lang=he

Wikisource: <https://he.wikisource.org/wiki/>

Vajikra raba 16:9

ויקרא רבה

י"ט

דבר אחר: ואשה כי יזוב זוב דמה מי קיים מצות זיבה? יכניהו בן יהויקים אמרו כיון שעלה נבוכדנצר להחריב את ירושלים, עלה וישב לו בדפנו של אנטוכיא, ירדה סנהדרי גדולה לקראתו. אמרו לו: הגיע זמנו של בית זה ליחרב? אמר להם: לא, אלא יהויקים מרד ב', תנוהו לי ואלך! באו אצלו ואמרו לו ליהויקים: נבוכדנצר בעי לך! אמר להן: כך עושין דוחין נפש מפני נפש דוחין נפשי ומקיים נפשיכו? כתיב (דברים כג) לא תסגיר עבד אל אדוניו! אמרו לו: לא כך עשתה זקנתך לשבע בן בכרי? כיון שלא שמע להם עמדו ונטלוהו ושללוהו לו. וכיצד שללוהו? רבי אליעזר ור' שמעון ר' אליעזר ב"ר נתן אומר: חי שלשלו אותו, כמה דאת אמר: (יחזקאל יט) ויתנהו בסוגר בַּחֲחִים, בַּחֲחִים כתיב. ר' שמעון אומר: מת שלשלו אותו לו, כמה דאת אמר: (שם) למען לא ישמע קולו עוד. אמר רבי יהושע בן לוי: אני מקיים דברי שניהם. חי שלשלו אותו, אלא שהיה מפונק ומת בידם. מה עשה לו נבוכדנצר? ר' יהודה ור' נחמיה ר' יהודה אומר: נטלו והחזירוהו בכל ערי יהודה וישב עליו בפרדימוס והרגו, וקרע את החמור והכניסוהו לתוכו, הדא הוא דכתיב (ירמיה כב): קבורת חמור יקבר. ר' נחמיה אומר: נטלו והחזירו בכל ערי ישראל והיה מחתך ממנו כזיתים ומשליך לכלבים, הדא הוא דכתיב: קבורת חמור יקבר. היכן היא קבורת חמור? לא במעי הכלב הוא שהנביא מקנתר עליו, ואומר (מלכים ב כד): ויתר דברי יהויקים וכל אשר עשה. רבי יוחנן אמר: ג' אמוראין - חד אמר: שהיה לבוש כלאים. וחד אמר: שמשך לו ערלה. וחד אמר: שנמצאת כתובת קעקע חקוקה על בשרו. ר' יוחנן אמר: על ידי שבא על אמו ועל כלתו ועל אשת אביו. דאמר רבי יוחנן: כללו של דבר, בפתח שיצא בו נכנס. ר' יהושע בן לוי אמר: על שהושיב בירניות בירושלים מהו בירניות? ביירן ציירן שהיה הורג את בעליהם ומענה את נשיהם ומכניס ממונם לטמיון, הדא הוא דכתיב (יחזקאל יט): וידע אלמנותיו. כיון שהרגו נבוכדנצר המליך את יכניהו בנו תחתיו וירד לו לבבל. יצאו כל בני בבל לקלסו. אמרו לו: מה עשית? אמר להם: יהויקים מרד בי והרגתיו והמלכתי יכניהו בנו תחתיו. אמרו לו: מתלא אמר: גור טב מכלב ביש, לא תרבי גור ביש, מכלב ביש עאכ"ו! מיד שמע להם, ועלה וישב בדפנו של אנטוכיא. ירדו סנהדרי גדולה לקראתו ואמרו לו: הגיע זמנו של בית זה ליחרב? אמר להם: לא, אלא אותו שהמלכתי תנוהו לי ואני הולך לי. אזלין אמרין ליכניהו: נבוכדנצר בעי לך! מה עשה? עמד וכנס כל מפתחות בית המקדש ועלה לראש הגג ואמר: רבש"ע! הואיל ולא זכינו להיות גזברין לפניך, עד עכשיו היינו בעלי בתים נאמנים לפניך מכאן ואילך הרי מפתחותיך לפניך! תרין אמוראין - חד אמר: כמין יד של אש ירדה ונטלתן ממנו. וחד אמר: משעה שזרקן עוד לא ירדו. מה היו בחוריהן של ישראל עושין? היו עולין לראש גגותיהן ונופלים מתים, הדא

הוא דכתיב (ישעיה כב): משא גיא חזיון מה לך איפא כי עלית כלך לגגות. מה עשה נבוכדנצר? נטלו וחבשו בבית האסורים וכל מי שהיה נחבש בימיו לא היה יוצא משם לעולם. (שם יד) על שום אסיריו לא פתח ביתה גלה יהויכין וגלתה סנהדרי גדולה עמו, הדא הוא דכתיב (ירמיה כב): העצב נבזה נפוץ. ר' אבא בר כהנא אמר: כעצם הזה של מוח שבשעה שאתה מנפצו אינו יפה למאומה כו'. עד שאלתיאל, שאל הקדוש ברוך הוא לב"ד של מעלה והתירו לו את נדרו. באותה שעה ישבה סנהדרי גדולה על דעתה ואמרו: בימינו מלכות בית דוד פוסקת אותנו, שכתוב בו (תהלים פט): וכסאו כשמש נגדי. מה נעשה? נלך ונפייס לגדלת, וגדלת למלכה, ומלכה למלך. הלכו ופייסו לגדלת, וגדלת למלכה, ומלכה למלך. מה היה שם אשתו של נבוכדנצר? רב הונא אמר: שמירם שמה. ר' אבין אמר: שמירמות שמה. ורבנן אמרין: שמירעם שמה ע"י שנולדה ברעם. כיון שבא נבוכדנצר להזקק לה א"ל: את מלך ויכניה אינו מלך? אתה מבקש תפקידך ויכניה אינו מבקש תפקידו? מיד גזר ונתנו לו אשתו. וכיצד שלשלו לו? ר' שבתי אמר: דרך קנקלין שלשלוה לו. ורבנן אמרין: פתחו המעזיבה ושלשלוה לו. כיון שבא להזקק לה, אמרה: כשושנה אדומה ראיתי פרש ממנה מיד. הלכה וספרה וטהרה וטבלה. אמר לו הקב"ה: בירושלים לא קיימתם מצות זיבה ועתה אתם מקיימין, שנאמר: (זכריה ט): גם את בדם בריתך שלחתי אסיריך מבור, נזכרתם אותו הדם שבסיני בשביל כן, שלחתי אסיריך. אמר רבי שבתי: לא זז משם, עד שמחל לו הקדוש ברוך הוא על כל עונותיו. על אותה שעה אמר (שיר ד): כלך יפה רעיתי ומום אין בך. יצתה בת קול ואמרה להם (ירמיה ג): שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם

Zdroj: sefaria.org [on-line]

https://www.sefaria.org/Vayikra_Rabbah.19.6?lang=he&with=all&lang2=he

Daat Vayikra Rabbah: www.daat.ac.il

Sifrej devarim, kapitola 6 31:4

ספרי דברים

ל"ד

כיוצא בו אתה אומר (זכריה ח) כה אמר ה' צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיו לבית יהודה לששון ולשמחה ולמועדים טובים. צום הרביעי - זה י"ז בתמוז, שבו הובקע העיר; ולמה נקרא שמו רביעי? שהוא חודש רביעי. צום החמישי - זה תשעה באב, שבו חרב בית המקדש בראשונה ובשנייה, ולמה נקרא שמו חמישי? שהוא חודש חמישי. צום השביעי - זה ג' בתשרי, שבו נהרג גדליה בן אחיקם, ומי הרגו? ישמעאל בן נתניה, ללמדך שקשה מיתתם של צדיקים לפני הקב"ה כחורבן בין המקדש. צום העשירי - זה י' בטבת, שבו סמך מלך בבל על ירושלים, שנ' (יחזקאל כד) ויהי דבר ה' אלי בשנה התשיעית בחודש העשירי, בי' לחודש. לאמר בן אדם כתב לך את עצם היום הזה, סמך מלך בבל על ירושלים; ואני אומר: צום העשירי הוא צום החמישי, אלא שביהודה מתענים על המעשה, ובגליל על השמועה; שנאמר (יחזקאל ל"ג:כ"א) ויהי בשנים עשרה שנה בעשירי בחמשה לחודש לגלותינו, בא אלי הפליט וגו', ושמעו ועשו יום שמועה כיום שריפה. ודברי אני רואה מדבריו

Zdroj: sefaria.org [on-line]

https://www.sefaria.org/Sifrei_Devarim.31?lang=he

Public Domain: he.wikisource.org

מעשה שהיה באדם אחד בירושלים שעשה סעודה, אמר לבן ביתו לך והבא לי קמצא רחמי, אזל ואייתי ליה בר קמצא שנאיה, עאל וישב בין האורחים. עאל אשפחיה ביני אריסטויא, אמר לו את שנאי ואת יתיב בגו ביתאי, קום פוק לך מיגו ביתאי. אמר לו אל תבישני ואנא יהיב לך דמי דסעודתא. אמר לו לית את מסובה. אמר לו אל תבישני ואנא יתיב ולית אנא אכיל ושת. אמר לו לית את מסובה. אמר ליה אנא יהיב דמי כל הדיו סעודתא. אמר ליה קום לך. והיה שם רבי זכריה בן אבוקולס והיתה ספק בידו למחות ולא מיחה, מיד נפיק ליה, אמר בנפשיה אילין מסבין יתבין בשלוותהון, אנא איכול קרצהון, מה עבד הלך אצל השלטון אמר לו אילין קורבניא דאת משלח ליהודאי למקריבניהו אינון אכלין להון ומקריבין אוקרנים בחילופייהו, נזף ביה. אזל לגביה תוב אמר ליה כל אילין קורבניא דאת משלח ליהודאי למקריבניהו אינון אכלין להון ומקריבין אוקרין בחילופייהו, ואם לא תאמין לי שלח עמי חד איפרכו וקורבניא ואת ידע מיד שאיני שקרו. עד דאתיאי באורחא דמך איפרכו, קם הוא בליאי ועשאון כלו בעלי מומין בסתר. כיון שראה אותן הכהן הקריב אוקרנין תחתיהון. אמר ההוא שליחא דמלכא למה לית את מקריב אילין קורבניא, אמר ליה למחר. אתא יום תליתאה ולא קרבהון, שלח ואמר למלכא ההוא מלתא דיהודאה קאמר קושטא קאמר, מיד סליק למקדשה והחריבו. הדא דבריא אתא אמרין בין קמצא ובין בן קמצא חרב מקדשא. אמר רבי יוסי ענותנותו של רבי זכריה בן אבוקולס שרפה את ההיכל. דבר אחר, מה היתה יקרותו, לא היה אחד מהו מוליד חסר ובעל מום.

Zdroj: sefaria.org [on-line]

https://www.sefaria.org/Eichah_Rabbah.4?lang=he

TE Tomat Emet www.tomatemetfreeware.com

Piska 15:7-8

פסקא טו אות ו

איכה (ישעיה א כא) ר' יודה ור' נחמיה ר' יודה א' אין לשון זה איכה אלא לשון תוכחת כמה דאת או' איכה תאמרו חכמים אנחנו (ירמיה ח ח) ור' נחמיה אמ' אין לשון זה איכה אלא לשון קינה כמה דאת או' איכה ישבה בדד (איכה א א) איכה יעיב באפו (שם ב א) איכה יועם (שם ד א) למטרונה שהיו לה שלשה שושבינין אחד ראה אותה בשליוותה אחד ראה אותה בפחזה אחד ראה אותה בניוולתה כך משה ראה את ישראל בשליוותן איכה אשא לבדי (דברים א יב) ישעי' ראה אותן בפחזן וא' איכה היתה לזונה (ישעיה א כא) ירמיה ראה אותן בניוולן וא' איכה ישבה בדד

פסקא טו אות ז

איכה היתה לזונה קריה נאמנה (ישעיה א כא) קרתא חדיתא קרתא מרבבתא ר' פנחס בשם ר' הושיעיא א' ארבע מאות ושמונים בתי כנסיות היו בירושלם וכל אחת ואחת יש בה בית ספר ובית תלמוד בית ספר למקרא ובית תלמוד למשנה וכולם עלה אספסיאנוס והחריבן הד"ה דכת' ויגל את מסך יהודה (ישעיה כב ח): מלאתי משפט (שם א כא) כגון משנתו של ר' חייא ומשנתו של ר' הושעיה ומשנתו של בר קפרא: צדק ילין בה (שם) א"ר יודה בר' סימון מימיו לא לן אדם בירושלם ובידו עון הא כיצד תמיד של שחר היה מכפר על עבירות שנעשו בלילה ושל בין הערבים היה מכפר על עבירות שנעשו ביום מכל מקום לא היה אדם לן בירושל' ובידו עון מה טעמא צדק ילין בה (שם) ועתה מרצחים (שם) הא עבידין קטולין הרגו את אוריה הכהן הרגו את זכריה ר' יודן שאל לר' אחא באיכן הרגו את זכריה בעזרת יש' או בעזרת הנשי' א' ליה לא בעזרת ישר' ולא בעזרת הנשים אלא בעזרת הכהנים ולא נהגו בדמו לא כדם הצבי ולא כדם האיל ולא כדם הציפור תמן כת' ואיש איש מבית ישראל ומן הגר הגר בתוכם אשר יצוד ציד חיה או עוף אשר יאכל ושפך את דמו וכסהו בעפר (ויקרא יז יג) ברם הכא כי דמה בתוכה היה על צחיח סלע שמתהו וג' (יחזקאל כד ז) כל כך למה להעלות חימה לנקום נקם נתתי את דמה על צחיח סלע (שם ח) שבע עבירות עשו ישראל באותו היום הרגו כהן ונביא ודיין ושפכו דם נקי וחיללו את השם וטימאו את העזרה ויום הכיפורים היה שחל להיות בשבת וכיון שעלה נבזר אדן היתחיל הדם תוסס א' להם מה טיבו של דם הזה תוסס אמרו לו דם פרים וכבשים ואילים שהיינו מקריבין על גבי המזבח מיד שלח והביאו פרים אילים וכבשים ושחטן לפני ועדיין הדם תוסס וכיון שלא הודו לו נטלן ותלאן בגרדון אמרו הואיל והקב"ה מבקש לתבוע דם זה מידינו דם כהן ונביא ודיין הוא שהיה מתנבא עלינו כל הדברים שאת עושה ועמדנו עליו והרגנוהו מיד נטל שמנים אלף פרחי כהונה והרגן עליו עד שהגיע הדם לקברו של זכריה ומה טעמ' פרצו דמים בדמים נגעו (הושע ד ב) ועדיין הדם תוסס בההיא שעתא נזף ביה אמ' ליה מה את סב מה את בעי נובד כל אומתך עליך באותה שעה נתמלא הקב"ה רחמים וא' מה אם זה שהוא בשר ודם אכזרי היום עודנו ומחר אינינו נתמלא רחמים על בניי ואני שכת' כי אל רחום י"י אלהיך לא ירפך ולא ישחיתך (דברים ד לא) על אחת כמה וכמה באותה שעה רמז הקב"ה לאותו דם ונבלע במקומו

Zdroj: [on-line]

https://www.sefaria.org/Pesikta_D'Rav_Kahanna.15.6?lang=he&with=Daniel&lang2=he

https://www.sefaria.org/Pesikta_D'Rav_Kahanna.15.7?lang=he&with=Daniel&lang2=he

OYW mobile.tora.ws

Piska 26

כ"ו

ויהי בעת שסרחה הצאן ולא שמעה לדברי אדוניה שנאה רועי כבשיה ופרנסיה הטובים ורחקה מהם: הצאן אילו בית ישראל שנמשלו כצאן ואתן צאן מרעיתי וגו' (יחזקאל ל"ד ל"א) שנאה רועי כבשיה ומינתה עליהם רועים של שקר ואף היא תועה לבה מאחר בוראה ונפנה לבה אחר החטא ירמיה הנביא היה מתנבא עליה ברוח הקדוש: הוא היה אחד מארבעה בני אדם שנקראו יצורים הראשון הוא היה אדם הראשון הה"ד וייצר ה' אלקים את האדם וגו' (בראשית ב' ז') השני הוא היה (ישעיה) [יעקב] דכתב ביה (אומר) [כה אמר ה'] בוראך יעקב ויוצרך ישראל וגו' (ישעיה מ"ג א') השלישי [הוא היה ישעיה דכתב ועתה אמר ה' יצרי מבטן (שם מ"ט ה') הרביעי] הוא היה ירמיה דכתב בטרם אצרך בבטן ידעתוך וגו' (ירמיה א' ה') אילו כתב בהם יצירה. יציאתו של ירמיה לעולם זעיק זעקה גדולה כבחור ואמר מעי מעי [אוחילה] חושש אני (קרבי) [קירות] לבי איברי זעו עלי שבר על שבר אני ששברתי כל הארץ ומניין שאמר ירמיה כן דכתב [מעין] מעי אוחילה קירות לבי הומה לי לבי וגו' (שם ד' י"ט). פתח פיו והוכיח לאמו אמר לה אמי אמי לא עברתני כדרך הנשים ולא ילדתני כדרך היולדות שמה היו דרכיך כדרכי כל הסוטות ונתת עיניך באחר שהסוטה אחר בעלה למה אינך שותה מן המים המרים העזת פנייך מנין שאמר ירמיה כן [דכתב] ומצח אשה זונה היה לך וגו' (שם ג' ג') כיון ששמעה אמו דברים הללו אמרה מה ראה זה לומר בי כך שלא בעונתו פתח פיו אמר לה לא עלייך אמי אני אומר (לך) [כך] לא עליך אמי אני מתנבא [אלא] לציון ולירושלים אני אומר שהיא מקשטת את בנותיה ומלבשתן זהורית ומעטרת אותן בזהב יבואו השודדים וישדדו אותם ואת שדוד מה תעשי [כי תלבשי שני כי תעדי עדי זהב] וגו' (שם ד' ל'). אמר לו הקדוש ברוך הוא בטרם אצרך בבטן עד שלא יצרתך במעי אמך מניתך להיות מתנבא על עמי ענה ירמיה ואמר לפני הקדוש ברוך הוא רבנו של עולם איני יכול להתנבאות עליהם איזה נביא יצא להם ולא בקשו להורגו עמדו להם משה ואהרן לא בקשו לרגום אותם באבנים שנאמר ויאמרו כל העדה לרגום אותם באבנים (במדבר י"ד י') העמדת להם אליהו בעל קווצות והיו מלעיגים ומשחקים עליו הרי מסלסל קווצותיו שכן [שמון] איש בעל (קווצות והיו מלעיגים ומשחקים) [שער] (מלכים ב' א' ח') העמדת להם אלישע והיו אומרים לו עלה קרח [עלה קרח] (שם ב' כ"ג) איני יכול לצאת על ידי ישראל הנה לא ידעתי דבר כי נער אנכי (ירמיה א' ו') אמר לו הקדוש ברוך הוא הלא לנער אני אוהב שנאמר כי נער ישראל ואהבהו (הושע י"א א') שלא טעם טעם חטא וכשגאלתי את ישראל ממצרים קראתי אותן נער דכתב כי נער ישראל [וממצרים קראתי לבני] (שם) ובאהבת נער אני נזכר לכנסת ישראל דכתב זכרתי לך חסד נעוריך (ירמיה ב' ב') ואף אתה אל תאמר כי נער אנכי כי על כל אשר אשלח [תלך וגו'] (שם א' ז') טול הכוס הזה של חימה והשקה את הגויים נטל ירמיה את הכוס [ואמר] למי אשקה תחילה איזה מדינה תשתה אמר לו את ירושלים ואת ערי יהודה השקה תחילה שהם ראש לכל המלכיות כיון ששמע ירמיה כך התחיל פותח פיו וארר את יומו דכתב ארור יום אשר ילדתי וגו' (שם כ' י"ד): הוא היה אחד משנים שאיררו וקיללו את יומן שנולדו בהם איוב וירמיהו איוב אמר יום אולד בו וגו' (איוב ג' ג') ירמיה אמר ארור היום אשר ילדתי בו וגו' (ירמיה שם). אמר ירמיה אומר לכם למה אני דומה לכהן גדול שעלה גורלו להשקות מים המרים וקרבו את האשה אצלו ופרע ראשה (ופירסמה בטרם) [ופרסס את שערה] נטל הכוס להשקותה נסתכל בה שהיא אמו התחיל צווח ואומר אוי לי אמי שהייתי משתדל מכבדך והריני מבזך כך היה ירמיה אומר אוי לי עלייך אמי ציון שהייתי סבור שאני מתנבא דברים טובים וניחומים והריני מתנבא עלייך דברי פורענות: ירמיה היה אחד משלשה נביאים שנתנבאו באותו הדור ירמיהו [היה מתנבא בשווקים] צפניה בתוך בתי כנסיות וחולדה אצל הנשים וירמיהו היה מתנבא ואומר אם תשובו ממעשיכם הרעים ותשמעו לדברי ירום אתכם הקדוש ברוך הוא על כל מלכיות ואם לא תשמעו לדברי הרי הוא מוסר את ביתו ביד השונאים והם עושים בו כרצון נפשם ולא הטו את אזנם וילכו במועצות בשרירות לבם וגו' (שם ז' כ"ד). ובשעה שבא נבוכדנצר להגלות אותם גלות ראשונה גלות יכניה חזרו רחמיו של נבוכדנצר עליהם ענה ואמר יש (להם מזרעם של יכניה) [לכם מזרעו של יאשיהו] ואמליכנו עליכם ושם היה מתניה בן יאשיהו זה מזרעו של

(יכניה) [יאשיהו] ענה נבוכדנצר ואמר לו מה שמך חשב מתניה בלבו הריני מוציא את שמי צדקיה כדי שיצאו ממנו צדיקים ולא היה יודע שבימיו הקב"ה מצדיק את הדיון על בית המקדש ששרף באש המליכו נבוכדנצר על ירושלים אמר לו השבע לי שלא תמרוד עלי אמר לו צדקיהו הריני נשבע בנשמתו אמר לו נבוכדנצר איני משביעך אלא בתורה שניתנה על הר סיני מה עשה נבוכדנצר הביא ס"ת והניחו אצל ברכיו של צדקיהו והשביעו שאינו מורד עליו ולא הספיק נבוכדנצר לילך אל ארצו עד שמרד עליו צדקיהו. הוא לא חזר צדקיהו ומרד על הקדוש ברוך הוא ושריו ועבדיו עמו והיו מסרבים בדברי ירמיה שכן כתב [ולא שמע הוא ועבדיו ועם הארץ אל דברי ה' אשר דבר ביד ירמיה הנביא] (ירמיה ל"ב). וישלח המלך את יוכל בן שלמיה ואת צפניה בן מעשיה הכהן ירמיה דרוש נא בעדינו שרי הכשדים מקיפות אותנו אותה שעה עלה חיל של מצרים לעזור את ישראל ושמעו הכשדים הצרים על ירושלים וברחו מלפניהם ענה ירמיה ואמר להם כה אמר ה' אלקי ישראל כה תאמרו אל צדקיהו מלך יהודה השולח אתכם אלי וגו' (שם שם ז') חיל המצרים שעלו לעזור (להם) [לכם] ישובו וילכו להם למצרים וישובו הכשדים וילכדו את העיר הזאת וישרפו אותה באש לאמר לא תאמרו (למשפחותיהם) [למשפחותיכם] הלוך ילכו מעלינו כי לא ילכו אם (לא וגו') [הכיתם] את כל עם הכשדים הצרים אתכם ונשאו בהם אנשים וגו' ממקומם הם עומדים ושודפים את ירושלים. ויהי בעלות חיל הכשדים מפני חיל פרעה (וגו') יצא ירמיה מירושלים לילך לענתות לחלוק עם אחיו הכהנים והוא היה יוצא בשער בנימין והיה שם אדם אחד ממונה על הנכנסים ועל היוצאים הוא היה יראיה בן שלמיה בן חנניא בן עזר נביא השקר (משהיה מאנה) [מי שהיה מתעה] את יושבי ירושלים הנה כלי בית ה' מושבים מבבל (ירמיה כ"ז ט"ז) אל תיראו כיון ששמע אותו ירמיה אמר לו אמן כן יתקיימו דבריך ויתבטלו שלי אני משתכר ואתה מפסיד אני כהן אוכל מבית המקדש ואתה גבעוני חוטב עצים ושואב מים למזבח עד שאתה מתנבא על ביתו של הקב"ה התנבא על עצמך שהשנה אתה מת ונקבר בשנה שנייה כשהיה עובר למות קרא לשלמיה בנו אמר לו הוי יודע שעמד ירמיה וקילל אותי ראה [האיך] תמצא לו עלילה לירמיהו ותפרע הימנו היה שלמיה חוזר ומבקש ולא מצא ואף הוא כשהיה עובר למות קרא לבנו יראיה ואמר לו [ראה] היאך תמצא עלילה לירמיהו ותפרע הימנו מה עשה לאבי ראה אותו יוצא בשער בנימין הלך ואחז אותו ואמר לו אל הכשדים אתה יוצא להשלים להם אמר לו ירמיה שקר אתה מדבר ליטול חלקי עם הכהנים אני הולך ואחזו והוציאו אצל השרים אמר להם הרע לנו הרבה האיש הזה ומצאתיו יוצא אצל הכשדים להשלים עמהם רגזו עליו השרים והכוהו ונתנוהו בבית האסורים בבית יונתן הסופר שהיה קרוב לאליהו הנביא ואמר לו ראה כבוד שנתן לך אוהבך נאה (בבית) [הבית] האסורים שאתה בתוכו איפוטונקריק לינטין שאני בתוכו. אותה השעה שלח צדקיהו והביאו אצלו ואמר לו יש (לך) דבר מאת ה' אמר לו ירמיהו דבר עתיד מלך בבל להגלותך נשתנו פניו של צדקיהו וזעף לנגד ירמיהו ירא ירמיהו שמא יהרגנו והפליגו למקום אחר ואמר לו יש לנו ללמד מן הרשעים שאינם נפרעים עד שמוצא אחריו עלילה על אחת כמה וכמה הצדיקים ולא עוד אלא (שיקרא) [שנקרא] שמך צדקיהו שאתה אדם צדיק מה חטאתי לעם הזה שנתנו אותי בבית האסורים [איה אותם] שהיו מתנבאים ואומרים להם לא יעלה מלך בבל על ירושלים בבקשה ממך סודר אני תפלתי לפניך אל תשיבני בית יונתן וגו' (שם ל"ז כ') ויצוה צדקיהו על ירמיהו ונתנו בית האסורים ונתן לו לחם ליום (וגו') עד שכלה לחם מירושלים וישב ירמיהו בחצר המטרה וישמע שפטיה בן מתן וגדליה בן פשחור ויוכל בן שלמיהו ופשחור בן מלכיה את דברי ירמיהו מדבר אל כל העם לאמר (שם ל"ח א') היושב בעיר ימות בחרב ברעב ודבר אותה השעה באו להם אצל צדקיהו המלך אמרו לו הרבה האיש הזה מתנבא עלינו רעות אינו דורש שלום למקום הזה ענה ואמר להם הרי הוא בידכם עשו כטוב בעיניכם נטלו [את] ירמיהו והשליכו אותו לבור מלכיה בן המלך והיה הבור מלא מים עשה לו הקדוש ברוך הוא ניסים ירדו להם המים למטן והטיט למעלה ויטבע ירמיהו בטיט והיה יהונתן הסופר מחרפו ומונה אותו ואומר לו הרכין ראשך על הטיט שמא תבא שינה לעיניך: וישמע עבד מלך הכושי (שם שם ז') הוא היה אחד מארבעה בני אדם שנקראו כושים ציפורה וישראל [ושאול] ועבד מלך הכושי (ושאול) ולמה נקרא שמו כושי אלא כשם שהכושי ניכר בעורו כך היה ניכר במעשיו הטובים בתוך פלטיריו של צדקיהו בא אצל צדקיהו ואמר לו הוי יודע שאם מת ירמיהו בתוך הבור ניתנה העיר להשונאים אמר לו צדקיהו קח אתך שלשה אנשים והעלה ירמיהו מן הבור ובקושי העלוהו נכנס עבד [מלך] הכושי לבית המלך והוציא משם בלאי הסחבות ובלאי מלחים והלך ועמד לו על הבור והיה קורא ואומר אדוני (המלך) ירמיה אדוני ירמיה אין קול ואין עונה נתן ידו בלבושיו וקרעם והיה בוכה והולך וירמיהו היה שומע אלא שהיה מתירא שמא יונתן הסופר הרשע היה כיון ששמע קולו בוכה אמר [מי הוא שקורא אותי ובוכה אמר] לו הוא עבד מלך הכושי חי אתה הייתי סבור שאתה מת הרי החבל (מניחו)

[הניחון] תחל אצילי ידיך והמלחים ויעלו את ירמיהו מן הבור: וישב ירמיה בחצר המטרה (שם שם כ"ח) בעת (כינסם) [ההיא כינס] נבוכדנצר את מחנותיו ויצאו על ירושלים כשהגיע לרבלתה ישב לו שם שהיה מתיירא שלא יעשה לו כמו שעשה לסנחריב אותה שעה קרא לנבוזראדן ונשאו ראש על כל החיילות ואמר לו לך כבוש את ירושלים הלך נבוזראדן ויצר על ירושלים בשנת תשע למלכותו של צדקיהו עד שנה אחת עשרה למלכותו ולא היו יכולים לכבש את ירושלים שלא נחתם גזר דינם עד עכשיו ברם כשהגיע קיצם של ציון וירושלים ליהרס קץ [היה] לכל בני אדם קץ לכל החיים שבשבעה עשר בתמוז אירעו חמש פורעניות לישראל נשתברו הלוחות בוטל התמיד הובקעה העיר שרף אפוסטמוס את התורה והעמיד צלם בהיכל אבל בתשעה באב נשרף בית המקדש: ויחזק הרעב בעיר (ירמיה נ"ב ו') והיו בנות ציון מחברות בשווקים והיו רואות אילו את אילו זאת אומרת לחבירתה למה יצאת לשוק שלא יצאת לשוק מימך והוא עונה ואומרת לה מכסה אני ממך קשה היא מכת הרעב (אינה) [איני] יכולה לסבול והן אוחזות זו בזו וחוזרת מבקשות בתוך העיר ולא היו (מוצאים) [מוצאות] והיו מגפפות את העמדים ומתות עליהם בראש כל פינה ובניהן יונקים חלבן היו מהלכין על (ידם) [ידיהם] ועל רגליהם כל אחד ואחד מכיר את אמו והוא עולה ונוטל את דדו ונותנו בפיו שמא ימשוך לו חלב והוא אינו מושך ונפשו מטרפת והוא מת אל חיק אמו לקיים מה שנאמר בהשתפך נפשם על חיק אמותם (איכה ב' י"ב). באותה השעה אמר המקום לירמיהו קום לך לענתות וקח את השדה מאת חנמאל דודך (וגו') אותה שעה חשב ירמיהו בלבו שמא נותן הוא המקום ונושאים ונותנים בתוכה שאומר לי המקום לך קנה לך את השדה. כיון שיצא ירמיהו מירושלים ירד המלאך מן השמים ונתן רגליו על חומות ירושלים ופרצן קרא ואמר

יבואו השונאים ויכנסו לבית שאדונו אינו בתוכו ויבזו אותו ויחרבו ויכנסו לכרם ויקצצו את גפניו שהשומר הניחו והלך לו שלא תהיו משבחים ואומרים אתם כבשתם אותה קריה כבושה כבשתם עם הרוג הרגתם באו השונאים וקבעו בימה שלהם בהר הבית הלכו ועלו להם בבימה אמצעית מקום שהיה המלך שלמה יושב ונוטל עצה מן הזקנים משם שנשתכלל בית המקדש שם ישבו השונאים ונטלו עצה (מן הזקנים) האיך לשרוף בית המקדש עד (נמלכו) [שנמלכו] ביניהם נטלו עיניהם והנה ארבעה מלאכים יורדים ובידם ארבעה לפידים של אש ונתנו בארבעה זווית של היכל ושרפו אותו. כשראה כהן גדול שנשרף [ביהמ"ק] נטל את המפתחות וזרקן לשמים פתח פיו ואמר הרי מפתחות של ביתך אפיטרופוס של שקר הייתי בתוכו יצא לילך לו תפסו אותו שונאים ושחטו אותו אצל המזבח מקום שהיה מקריב את התמיד יצתה בתו בורחת וצווחת אוי לי אבא חמדת עיני תפשו אותה ושחטו אותה וערבו דמה בדם אביה. כשראו הכהנים והלויים שנשרף בית המקדש נטלו את הכינורים ואת החצוצרות ונפלו באש ונשרפו. כשראו הבתולות שהיו אורגות בפרוכת שנשרף ביהמ"ק נפלו באש ונשרפו שלא יענו אותן השונאים (כשראו צדיקים).

כן [יצאו] [יצא] לברוח במחילה שהיתה הולכת לירחו מקום אמת המים באה והיה יגע והיו [כשראה צדקיה] בניו מהלכין ראשונים ראה אותו נבוזראדן אחזו לו ולעשר בניו ושלח אותם נבוזראדן אצל נבוכדנצר (ואמור) [ואמר] לו אמור לצדקיהו מה ראית למרוד עלי באיזה דין אדונך אם בדין אלקיך חייב אתה להרוג שנשבעת בשמו לשקר אם בדין מלכות חייב אתה להרוג שכל מי שעובר שבועתו של מלך חייב להרוג בכך ענה צדקיהו הרגיני ראשון שלא אראה בדם בניו ובניו אומרים ומבקשים ממנו הורגיני תחלה שלא נראה דם אבינו שפוך על הארץ וכן עשה להם שחטם לפניו ואחר כך חטט את עיניו (ונתנת) [ונתנם] בתנור והוליכו בבלה והיה צדקיה צווח ואמר בואו וראו כל בני אדם שהיה ירמיה מתנבא עלי ואמר לי לבבל אתה הולך ובבבל תמות ובבל עיניך לא יראו ולא הייתי שומע לדבריו והריני בבבל ועיני לא רואות (אותך) [אותה]. ירמיה הנביא יצא מענתות לבא לירושלים נטל עיניו וראה עשן בית המקדש עולה אמר בלבו שמא חזרו ישראל בתשובה להקריב קרבנות שהרי עשן הקטורת עולה בא ועמד לו על החומה וראה בית המקדש עשוי לו גדירות גדירות של אבנים וחומת ירושלים מסוגרת התחיל צווח ואומר פיתיתני ה' ואפת חזקתני ותוכל וגו' (ירמיה כ' ז') הלך לו לדרכו התחיל צווח ואומר באיזו דרך הלכו להם חטאים באיזו דרך הלכו האבודים אלא אני אלך ואובד [עמהם] היה (לך עמהם) [הולך] ורואה את השביל מלא דם והארץ מרובצת בדם הרוגיה מכאן ומכאן קבע פניו לארץ וראה פרסות רגלים יונקים ועוללים שהיה מהלכים בשבי היה גוחן לארץ ומנשקן כשהגיע לגלות גיפפן ונשקן היה בוכה לנגדם והם לנגדו ענה ואמר להם אחי ועמי כל כך אירע לכם (עד) [על] שלא הייתם שומעים לדברי נבואתי כיון שהגיע לנהר פרת ענה נבוזראדן אמר לו אם טוב בעיניך לבוא אתי בבל (שם מ' ד') חשב ירמיה

בלבו ואמר [אם] אני הולך עמהם לבבל אין מנחם לגלות הנשאר מהם יצא לו מהם נטלו הגליות עיניהם וראו ירמיהו שפירש מהם (הגיעו) [געו] כולם בבכיה בקול רם וצווחו ואמרו אבינו ירמיה (הריני) [הרי אתה] מניחנו [שם] בכו שכן כתב על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו (תהלים קל"א) וענה ירמיה ואמר להם אני מעיד שמים וארץ אלו בכיתם בכיה אחת עד שאתם בציון לא גליתם היה ירמיה הולך ובוכה וכך אמר חבל עליך יקרת המדינות: אמר ירמיהו כשהייתי עולה לירושלים נטלתי עיני וראיתי אשה אחת יושבת בראש ההר (לבנשה) [לבושיה] שחורים ושערה סתור צועקת מבקשת מי ינחמנה ואני צועק ומבקש מי ינחמני קרובתי אצלה ודברתי עמה ואמרתי לה אם אשה את דברי עמי ואם רוח את הסתלקי מלפני ענתה ואמרה לי אינך מכירני אני היא שהיו לי שבעה בנים יצא אביהם למדינת הים עד שאני עולה ובוכה עליו הרי שניבא ואמר לי נפל הבית על שבעה בנייך והרגם איני יודע על מי אבכה ועל מי אסתור שערי עיני ואמרתי אין אתה טובה מן (עמך) [אמי] ציון והיא עשויה מרעית לחיות השדה ענתה ואמרה לי אני אמך ציון אני היא אם השבעה שכן כתב אומללה יולדת השבעה (ירמיה ט"ו ט) אמר לה ירמיה דומה מכתך (למכת) [למכת] של איוב מאיוב נטלו בניו ובנותיו וממך נטלו בנייך ובנותייך מאיוב נטלתי כספו וזהבו וממך נטלתי כספך וזהבך לאיוב השלכתי לתוך האשפה וליך עשיתי אשפה של זבל וכשם שחזרתי ונחמתי את איוב כך אני עתיד לחזור ולנחמך לאיוב כפלתי בניו ובנותיו וליך אני עתיד לכפול בנייך ובנותייך לאיוב כפלתי כספו וזהבו וליך אני עתיד לעשות כן לאיוב נערתו מן אשפה ועליך הוא אומר התנערי מעפר קומי שבי ירושלים (ישעיה נ"ב ב) בשר ודם בנה אותך בשר ודם החריבך אבל לעתיד לבא אני בונה אותך שכן כתוב בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס (תהלים קמ"ז ב) אמן במהרה בימינו הקב"ה יקיים את המקרא שכתב עלינו ופדויי ה' ישובו ובאו לציון ברינה וגו' (ישעיה ל"ה י)

Piska 27

כ"ז

שמעו דבר ה' בית יעקב וכל משפחות בית ישראל [ירמיה ב' ד]: הכתוב אומר אם ישמעו ויעבדו יכלו ימיהם בטוב [וגו'] ואם לא ישמעו בשלח יעבורו (איוב ל"ו י"א ו"ב) אם שומעים ישראל להקדוש ברוך הוא ועובדים אותו ממלאים ימיהם בטובה כשם שאמר דוד ימי שנותינו בהם שבעים שנה וגו' (תהלים צ' י) וכשם שאמר משה מספר ימך אמלא (שמות כ"ג כ"ו). אם ישמעו ויעבדו [יבלו ימיהם בטוב] אתה מוצא שתי שנים עשתה הארץ פירות מרובים מה שלא עשתה כל ימות העולם שנה (אחר כניסתן) [אחת בכניסתן] לארץ (ישראל) שנאמר ויבואו עד אשכול ויכרתו משם זמורה ואשכול וגו' (במדבר י"ג כ"ג) יש אומרים ששה עשר היו טוענים כשם שהפועלים הם טוענים ששה [עשר] לארבעה ארבעה (וגו') שנה אחת שגלו מן הארץ כן אתה מוצא שכתב שם ועשרה אנשים נמצאו שם ויאמרו אל ישמעאל אל תמיתנו כי יש לנו מטמונים בשדה חטים ושעורים ושמן ודבש ויחדל ולא המיתם בתוך אחיהם (ירמיה מ"א ח) אלא שלא היה (לו) [להם] מקום היכן ליתן והיו טומנים אותם בשדה וכן אתה מוצא שכתב ובתים מליאים כל טוב אשר לא מלאת וגו' (דברים ו' י"א) וכתב אחד אומר טובים היו חללי חרב מחללי רעב וגו' (איכה ד' ט) ואילו שמעו שלהם היה. דבר אחר אם ישמעו ויעבדו [וגו'] ואם לא ישמעו בשלח יעבורו שלח מעל פני ויצאו (ירמיה ט"ו א) הוי שמעו דבר ה': [דבר אחר שמעו דבר ה' וגו'] אמר שלמה ושבח אני את המתים שכבר מתו (קהלת ד' ב) למה אמר להם ירמיה שמעו דבר ה' בית יעקב אלא אמר להם שמעו עד שאתם חיים עד שלא תמותו שאני יודע שאם אין אתם שומעים את דבר ה' עכשיו עתידים אתם לשמוע בבבל משתמותו ותעשו עצמות יבישות שנ' העצמות היבישות שמעו את דבר ה' (יחזקאל ל"ז ד) (עכשיו עתידים אתם לשמוע בבבל משתמותו ותעשו עצמות יבישות שנאמר העצמות היבישות שמעו את דבר ה') הרי שמעו בחייכם עד לא תמותון שמעו דבר ה': דבר אחר שמעו דבר ה' שאם יבואו שמועות רעות עליכם לא יזיקו אתכם וכן היא אומר משמועה רעה לא יירא (תהלים קי"ב ז) למה נכון לבו בטוח בה' (שם) ואם לא תשמעו ראה מה שכתב כה אומר ה' קול חרדה שמענו (ירמיה ל' ה) וכן יחזקאל אומר והיו כי יאמרו אליך על מה אתה נאנח ואמרת על השמועה כי באה ונמס כל לב ורפו כל ידים (יחזקאל כ"א י"ב) [הוין שמעו דבר ה': דבר אחר שמעו דבר ה' הכתוב מדבר שמע לאביך (כי) זה ילדך ובל תבוז כי זקנה אמך (משלי כ"ג כ"ב) כל מה שאמר לך אביך חייב אתה לשמוע לו שמע לאביך (זה ילדך) אבל אם אמר לך נשתחוה לעבודה זרה לא תשמע לו למה זה ילדך שלא תכפור זה אלי ואנוהו (שמות ט"ו ב) זה ילדך. דבר אחר שמע לאביך זה ילדך כן משה

אומר צור ילדך תשי (דברים ל"ב י"ח). דבר אחר שמע לאביך שבשמים (זה אלי) זה ילדך ונוהג בך (כבוד יחי') [כבו יחיד] ואם לאו נוהג בך כעבדים הלה' תגמלו זאת עם נבל ולא חכם הלא הוא אביך קנן (שם שם ו') כשאתה עושה רצונו אביך ואתה בנו ואם לאו על כרחך שלא בטובתך קונך ואתה עבדו שנאמר העבד ישראל אם יליד בית הוא (ירמיה ב' י"ד) הוי שמע לו וטוב לך שמע לאביך שמעו דבר ה' בית יעקב: דבר אחר שמעו דבר ה' אמרה קהלת טוב לשמוע גערת חכם וגו' (קהלת ז' ה') אמר הקב"ה אני השויתי [אתכם] לשמים שנאמר כאשר השמים החדשים והארץ החדשה וגו' [כן יעמד זרעכם ושמכם] [ישעיה ס"ו כ"ב] והשמים אמרתי להם בדבר וקיימו שנאמר בדבר ה' שמים נעשו (תהלים ל"ג ו') ואתם אינכם שומעים: דבר אחר שמעו (נא) דבר ה' [וגו'] בית ישראל בטלתם כל הדברות אמרתי אנכי ה' אלקיך (שמות כ' ב') כחשו בה' ויאמרו לא הוא (ירמיה ה' י"ב) אמרתי לא יהיה לך (שמות שם ג') כי מספר עריך היו אלקיך יהודה (ירמיה ב' כ"ח) אמרתי לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא (שמות שם ז') ואם חי ה' יאמרו אכן לשקר ישבעו (ירמיה ה' ב') אמרתי זכור את יום השבת לקדשו (שמות שם ח') את שבתותי (ברית) [חללו] (יחזקאל כ' כ"א) אמרתי כבד את אביך ואת אמך (שמות שם י"ב) אב ואם הקלו בך (יחזקאל כ"ב ז') אמרתי לא תרצח לא תנאף לא תגנוב (שמות שם י"ג) הגנוב ורצוח ונאוף והשבע לשקר וקטר לבעל (ירמיה ז' ט') אמרתי לא תענה ברעך עד שקר (שמות שם) הכתוב מדבר כי קמו בי עדי שקר ויפח חמס (תהלים כ"ז י"ב) אמרתי לא תחמוד בית ריעך (שמות שם י"ד) וחמדו שדות וגזלו (מ"כה ב' ב') (עני) [הרי בטלתם כל הדברות אפילו דבר אחד אם קיימתם ואני סולח לכם ואיזה הדבר הזה [זה] יום השבת שכן הוא אומר לירמיה לא תוציאו משא מבתים ביום השבת וגו' (ירמיה כ"ז י"ב) ואם לא תשמעו אלי לקדש את יום השבת [וגו'] (שם שם כ"ז) כי לחרבה תהיה הארץ (שם ל"ז ד') לכך נאמר שמעו דבר ה' בית יעקב ואין דבר אלא שבת שנאמר ממצא חפציה ודבר דבר (ישעיה נ"ח י"ג) וכן הכתב אומר ואתה דבר אל בני ישראל [לאמר אך את שבתותי תשמרו וגו'] (שמות ל"א י"ג): (כז-כח). וימלך מלך צדקיהו [בן יאשיהו וגו'] ולא שמע הוא ועבדיו ועם הארץ אל דברי ה' אשר דבר ביד ירמיה הנביא [ירמיה ל"ז א ו']: זה הוא שאמר הכתוב במות אדם רשע תאבד תקוה (משלי י"א ז') אוי לרשעים עד שהן [צומחים הבריות] צווחים ווי ווי כיון שמלך צדקיהו אמרה ציון ווי עכשיו שלם (קיצו) [קצי] אמר ירמיה רבון העולמים מה עוונות (היה) [היו] בידיי שהנביאים (עמדו) [שעמדו] לפני ועתידים לעמוד אחרי לא החרבת ביתך על ידי אחד מהם אלאע"ימה היה ירמיה עושה היה חוזר בשערי ירושלים היה אומר בה אמר לי הקדוש ברוך הוא אל תאמר נער אנכי (ירמיה א' ז') והן לא תנבא בשם ה' (שם י"א כ"א) והוא אומר להם אף אני איני מבקש להזכירנו ומה אני יכול לעשות והוא בלבי [כאש בוערת] כאשה יושבת על המשבר ואמרתי לא אזכרנו ולא אדבר עוד בשמו והיה בלבי כאש בוערת עצור בעצמותי (שם כ' ט') ואין עצור אלא צרה שנאמר כי עצר עצר ה' וגו' (בראשית כ' י"ח) מה היה ירמיה עושה היה חוזר וצווח מעי מעי אוחילה קירות לבי הומה לי לבי לא אחריש וגו' (ירמיה ד' י"ט) אמר ירמיה לצרה הזו הייתי מתוקן אמר לו עד שלא בראתי את העולם (הייתי) [הייתי] מתוקן לדבר בטרם אצרך בבטן (שם א' ד') ואין טרם אלא עד שלא נברא העולם שנאמר וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וגו' (בראשית ב' ה'): דבר אחר וימלך מלך צדקיהו כך היתה (מידות) [מדת] של בנות ירושלים חזרות ורואות בחורים יושבים בחוץ ומטפחות ומקשות ברגליהם שכן כתב ותלכנה נטויות גרון [וגו'] הלוך וטפוף תלכנה ברגליהם תעכסנה [ישעיה ג' י') והם מצהלות אחריהם כסוסים מיוזנים שנאמר סוסים מיוזנים משכים היו וגו' (ירמיה ה' ח'): דבר אחר וימלך מלך צדקיהו למה [לא] חרב הבית לא בחודש הראשון ולא בחודש השני ולא בשלישי ולא ברביעי אלא בה' אלא ביקש (להחריבו) [להחריבו] בראשון עמדה זכותו של יצחק אמר רבון העולמים זכור לעקידה שנעקדתי לפניך ונתתי טלה תחת טלה (ביקשה להחריבו) [בקש להחריבו] בשני עמדה זכותו של אברהם שנאמר ואל הבקר רץ אברהם (בראשית י"ח ז') בקש להחריבו בשלישי עמדה זכותו של יעקב שנאמר ויגדלו הנערים (שם כ"ה כ"ז) ביקש להחריבו ברביעי עמדה זכותו של משה אמר רבון העולמים הסרטן הזה אינו חי אלא מן המים ואני נמלטתי מן המים כיון שבא להחריבו בחמישי לא היה יכול לפייס שנקרא חמישי אריה שנאמר עלה אריה מסובכו וגו' (ירמיה ד' ז') ויחריב את הבית שנקרא אריה שנאמר הוי אריאל אריאל (ישעיה כ"ט א') ויכה את ישראל שנקראו אריאל שנאמר וכארי יתנשא (במדבר כ"ג כ"ד) בחודש שנקרא אריאל על שבטלו דבריו של אריאל שנאמר (אריאל שואג) [אריה שאג] מי לא יירא (עמוס ג' ח'): אמרו המלאכים לפני הקב"ה רבוננו של עולם אינו זו ירושלים שנאמר זאת ירושלים בתוך הגוים (שמי) [שמתיה] (יחזקאל ה' ה') אמר להם ותמר את משפטי לרשע מכל הגוים (שם שם ו') אמרו לו והם עמך ונחלתך אשר הוצאת בכחך הגדול (דברים ט' כ"ט) אמר להם כי שכחוני [עמי לשוא יקטרו וגו'] (ירמיה י"ח ט"ו) אמרו לו עשה בשביל האבות אמר להם והאבות

מבערים את האש (שם ז' י"ח) אמרו לו עשה בשביל הבנים אמר להם וימרו בי הבנים לא אבו לשמע אלי (יחזקאל כ' כ"א) אמרו לו עשה בשביל שבטו של יהודה אמר להם ויעש יהודה הרע (מלכים א' י"ד כ"ב) אמרו לו עשה בשביל הגדולים אמר להם ראשיה בשוחד ישפטו (מיכה ג' י"א) אמרו לו עשה בשביל השבטים אמר להם וגד וראובן וחצי שבט המנשה בה' אלקיכם וגו' אמרו לו עשה בשביל שבטו של דן אמר להם ויקימו להם בני דן את הפסל (שופטים י"ח ל') אמרו לו עשה בשביל התלמידים אמר להם ותופשי התורה לא ידעוני (ירמיה ב' ח') אמרו לו עשה בשביל הנביאים אמר להם מחטאות נביאיה עונות כהניה (איכה ד' י"ג) אמרו לו עשה בשביל המלכים אמר להם ואת המרכבות אשר על הגג עליית אחז אשר עשו [מלכי יהודה] (מלכים ב' כ"ג י"ב) אמרו לו מלאכי השרת עשה בשבילנו אמר להם ויהיו מלעיבים במלאכי אלקים (דה"י ב' ל"ו ט"ז) אמרו לו עשה למען שמך שנקרא עליהם אמר להם ואת שם קדשי חיללו אמרו לו אין אתה רוצה להתפייס איקונים של אביהם מהו עושה אצלך השליך משמים ארץ תפארתי ישראל (איכה ב' א') האמירה הזו שהלבישו אותך מה היא עושה עליך אלולי שהדבר כתוב אי אפשר לאומרו עשה ה' אשר זמם בצע אמרתו וגו' (שם שם י"ז) אמרו לו רבון העולמים אין זו ירושלים שהכתבת עליה הן על כפים חקותיך (ישעיה מ"ט ט"ז) אמר להם גם אני אכה כף על כפי והנחתי חמתי (יחזקאל כ"א כ"ב) כיון שראתה ציון שאינו רוצה להתפייס התחילה ואמרה ותאמר ציון עזבני ה' וה' שכחני (ישעיה מ"ט י"ז) יהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו שתבנה מקדשך במהרה בימינו ותשוב שכינתך בתוכה ותקבץ גליותי מארבע כנפות הארץ ויבנו ערי יהודה וישבו שכם וירשוה בזמן קריב אמן

Piska 29

כ"ט

בכה תבכה בלילה (איכה א' ב'): ילמדינו רבינו הכהנים מהו שיהא מותר להם לטבול לתרומתם בתשעה באב אמר רבי חנינא סגן הכהנים כדאי בית אלקינו לאבד עליו טבילה אחת (ברייתא תענית י"ג א') אין צריך לומר שאנו צריכים להיות נזכרים חורבן הבית אמר הקדוש ברוך הוא אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני (תהלים קל"ז ה') וכן ירמיהו אומר זכור תזכור ותשוח עלי נפשי (איכה ג' כ') כביכול ראה מה כתב בכבודו של הקב"ה ויקרא ה' אלקים צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד וגו' (ישעיה כ"ב י"ב) וכן הוא אומר על כן אמרתי שעו מני אמרר בבכי (שם שם ד') כביכול אמר הקדוש ברוך הוא כשם הוא למטן אף לפניי בבכיה למעלן על מה שהגיע כביכול בכייה לפניי על שהנחתי שכינתי שנאמר זאת מנוחתי עד עד וגו' (תהלים קל"ב י"ד) והיא בוכה על שהנחתי כבוד מנוחתי מתוכה והנחתיה לכך היא בוכה מניין שקראו בעניין בכה תבכה בלילה: [בכה תבכה בלילה] כך פתח ר' תנחומא בי ר' זה שאמר הכתוב כה אמר ה' תרדנה עיני דמעה יומם ולילה ולא תדמינה (ירמיה י"ד י"ז) אמר להם הקדוש ברוך הוא בכה תבכה בלילה אתם בוכים בלילה ואני בוכה יומם ולילה למה שאין לפניי שינה שנאמר הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל (תהלים קכ"א ד') ואמרת את הדבר הזה כה אמר ה' תרדנה עיני דמעה יומם ולילה לא גלה הכתוב אם הנביא אמר תרדנה עיני דמעה אם לאו אלא שמה שהוא אומר יומם ולילה ואי אפשר לבשר ודם לבכות יומם ולילה ואומר מי יתן ראשי מים ועיני מקור דמעה ואבכה יומם ולילה את חללי בת עמי (ירמיה ח' כ"ג) ש"מ בהקב"ה מדבר שאין לפניו שינה שנאמר הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל (תהלים שם): בכה תבכה למה שתי בכייה על הרוגיה בכייה אף על הרעב שהיה שם שהיו אוכלים בשר בנים ובנות כמה שנאמר ידי נשים רחמניות בשלו ילדיהן היו לברות למו וגו' (איכה ד' י') אמר רבי יוחנן כשם שהיו אוכלים בני ציון בשר בנים ובנות (שנא' ויהי) כך היו נשי שומרון אוכלות בשר בנים ובנות שנאמר ויהי רעב גדול בשומרון והנה צרים עליו וגו' ויהי המלך עובר על החומה ואשה צעקה אליו לאמר הושיעה אדונינו המלך ויאמר לא יושיעך מאין אושיעך המן הגורן או מן היקב (מלכים ב' ו' כ"ה עד כ"ז) אמר לה האלקים אני אף על פי כן חזר וקיבלה אמר לה מה לך שנאמר ויאמר המלך מה לך ותאמר האשה הזאת אמרה לי תנה את בנך ונאכלנו [וגו'] ונבשל את בני ונאכלנו ואומר אליה וגו' [ותחבא את בנה] (שם שם כ"ח וכ"ט) מי (שהיה) [שהוא] שומע סבור שהטמינה אותה חי [א"ר יוחנן שחוט ומבושל היה] לאוכלה לעצמה מנין שנאמר (ותאמר) [ואמר] אליה [וגו'] תני את בנך ונאכלנו (שם) ונשחטהו אין כתב כאן הוי (מכלל) שהיה שחוט ומבושל ויאמר המלך כה יעשה לי אלקים וכה יוסיף אם יעמוד ראש אלישע בן שפט וגו' (שם שם ל"א) אמר רבי יוחנן בחורבן ראשון ובחורבן השני אכלו אבות בשר בנים ובנות והוא שירמיה מקונן עליהם לכן אבות יאכלו בנים בתוכך ובנים יאכלו אבותם וגו' (יחזקאל ה' י'): דבר אחר למה שני פעמים בכיה בכה תבכה בכיה על

ירושלים בכיה על נהרות בבל כמ"ש על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו וגו' (תהלים קל"ז א') בכה תבכה בוכה על עצמה ובוכה על שפירש מהם ירמיה למה שהיה מיקל את העול מעליהם מה היה עושה היה נותן את הקולר על צוארו והיה נבחראדן מסירו והיה אומר לו (חבול) [חובל] אתה בנפשי שלא ישמע המלך ויאמר לי וכי לא פקדתיך עליו שנאמר קחנו ועיניך שים עליו ואל תעש לו וגו' (ירמיה ל"ט י"ב) א"ל שלשה דברים אני רואה בך נביא של שקר ורוצח ומבעט ביסורים אמר לו לא על ילדיך אמר הקב"ה שהמקום צריך ליחרב אמר לוע"י ועל ידי אחרים והוא מכניס עצמו בקולר והיו (השבויים) [השבאים] רודפים וכיון שהיו רואים אותו עמהם היו מהלכים מעט מעט והיאך היו רודפים מה היו עושים היו נוטלים אחד מהם והורגים אותו ועושים אותו איברים איברים ומשליכים אותו לפניו והם רואים ומהלכים שלא בטובתן כשם שהלסטים (עושה) [עושים] כשהם (רועים) [שובים] את הצאן כמ"ש על צווארנו נרדפנו (איכה ה' ה') לכך [בכנן] הוי בכה תבכה בלילה: (כט-ל). איכה ישבה בדד וגו' (איכה א'): כתיב ולא אותי קראת יעקב כי יגעת בי ישראל (ישעיה מ"ג כ"ב) כשהיה הכומר בא לאחד מהם אמר לו הע"ז אמרה לי שאין אתה רוצה להקריב לה מבניך כלום השיב לו אותו האיש כי ברשותי הם והלא כל אחד ואחד מהם הוא טרוד ועסוק במלאכתו אלא המתן לי בן קטן יש לי והוא בבית הספר ואין לי הנייה ממנו לאותו אני מקריב ומיד היה נוטלו סומקיניו הה"ד ותקחי את בניך [וגו'] אשר ילדת לי (יחזקאל ט"ז ב') אמר הקדוש ברוך הוא לעכו"ם אתם מקריבים בנים ואינכם יגיעים ובי אתם יגיעים כמה שכתב כי יגעת בי ישראל. זבחתיך לא כבדתני (ישעיה שם) אמר להם הקב"ה שמא הטרחתי עליכם שתהיו מביאים לי שלמים לאו כמ"ש ואם זבח שלמים קרבנו (ויקרא ג' א') אם מבקש הוא להביא שלמים יביא. לא העבדתיך במנחה (ישעיה שם) לא הטרחתי עליכם שתהיו מביאים לי מנחה כמ"ש ונפש כי תקריב קרבן מנחה לה' סולת יהיה קרבנו וגו' (ויקרא ב' א'). לא הוגעתיך בלבונה (ישעיה שם) לא אמרתי לכם שתהיו מביאים קנטירים של לבונה אלא קומץ. כמ"ש וקמץ מלא קומצו וגו' (ויקרא ב' ב'). לא קניתי לי בכסף קנה (ישעיה שם כ"ד) לא אמרתי לכם שתהיו מביאים קנטרים של קטורת אלא פרס שחרית ופרס ערבית בא וראה פסלו של מיכה היה עומד במערבו ובהמ"ק היה עומד בשילה והיה מקריב לפני צלמו של מיכה קטורת בעת [כענין] שנאמר ועתר ענן הקטורת עולה (יחזקאל ח' י"א) ובשילה היו מקריבים פרס שחרית ופרס ערבית והיו ב' העשנים מתאבכין ועולין לשמים כמ"ש ויתאבכו גאות עשן (ישעיה ט' י"ז) והקדוש ברוך הוא אומר לאיזה נקבל לזה או לזה. אך העבדתני בחטאתך (ישעיה שם) אמר הקב"ה הייתי קורא לא כן עבדי משה (במדבר י"ב ז') וכן ויבחר בדד עבדו (תהלים ע"ח ע') וכן אל תירא עבדי יעקב (ישעיה מ"ד ב') ובחטאתיכם עשיתם אותי שהייתי קורא לרשע עבדי כמה שכתוב ולקחתי את נבוכדנצר מלך בבל עבדי (ירמיה מ"ג י'). דבר אחר אך העבדתני אמר להם הקדוש ברוך הוא בחטאתיכם עשיתם אותי לגלות לבבל כמה שכתוב למענכם שלחתי בבלה (ישעיה מ"ג י"ד). הוגעתני בעונותיך (שם שם כ"ד) אמר להם הקדוש ברוך הוא עונותיכם עשו אותי להיות עוסק ויושב בבכי ובקינות כמ"ש איכה ישבה בדד: דבר אחר איכה ישבה בדד בודד כל העולם תמיהים עליה על מה אבדה הארץ נצתה כמדבר מבלי יושב ויאמר ה' על עזבם תורתי (ירמיה ט' י"א וי"ב): למלך שהיה אוהב את בנו עשה לו מונייק של זהב ותולה אותו בצוארו לא עשה אלא הכעיסו ונטל אביו ממנו את המונייק ועשה לו כבלים ונתנם ברגליו של בנו כך עשה הקב"ה אותיות של תורה כמונייקית ונתנם על צוואריהם של ישראל שנאמר כי לית חן הם לראשית וענקים לגרורותיך (משלי א' ט') תתן לראשך לית חן עטרת תפארת תמגנך (שם ד' ט') לא עשו אלא עזבו את התורה שנאמר עזבו את תורת וימאסו בה (ירמיה ו' י"ט) כתב אותיותיהם פורעניות והביאה עליהם איכה ישבה בדד: דבר אחר איכה ישבה בדד מה ראתה המגילה (לכתוב) [ליכתב] לשמו של ירמיהו אלא ארבעה בנים [הם] אחד תבע כבוד האב ולא תבע כבוד הבן ואחד תבע כבוד הבן ולא תבע כבוד האב ושנים תבעו כבודו של בן וכבודו של אב אליהו תבע כבודו של הקב"ה כשהיה עומד ומקטרג: (פכ"ט-ל-ל). נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם (ישעיה מ' א'): זש"ה מי יתנך כאח לי (שה"ש ח' א') כאיזה אח לא כקין להבל קין הרג את הבל ולא כישמעאל ליצחק ישמעאל שונא את יצחק ולא כעשו ליעקב עשו שונא ליעקב ולא כאחי יוסף ליוסף אחי יוסף שונאים את יוסף אלא כיוסף לאחיו אחר כל הרעות שעשו לו מה כתיב ועתה אל תיראו אנכי אכלכל אתכם ואת טפכם וגו' (בראשית נ' כ"א) ונחמם ואמר להם דברים שמתקבלין על הלב ומה עשרה נרות לא יכלו לכבות נר אחד נר אחד האיך יכול לכבות לעשרה וינחם אותם וידבר על לבם (שם) אמרו לו ישראל רבון של עולם בא וראה ליוסף אחר כל הרעות שעשו לו אחיו הוא עומד ומנחם אותם ומדבר על לבם אף אננו יודעים שהחרבנו את ביתך בעוונותינו הרגנו את נביאינו ועברנו כל המצות שבתורה אלא מי יתנך כאח לי אף אסף הנביא אמר רועה ישראל האזינה נוהג כצאן יוסף וגו' (תהלים פ' ב') אמר להם הקדוש ברוך הוא

(כיוסף) [ביוסף] אתם מבקשים (אותם) [אותי] כיוסף אני נעשה לכם מה עשה יוסף לאחיו נחם אותם דבר על לבם אף אתם נחמו נחמו עמי יאמר אלתיכם דברו על לב ירושלים. דבר אחר נחמו נחמו זה שאמר הכתוב איך תנחמוני הבל ותשובתיכם נשאר מעל (איוב כ"א ל"ד) רב אבא בר כהנה ורבותינו שבדרום רבי אבא בר כהנה [אמר] נשתייר בהם כזבים כד"א ומעלה מעל בה' (ויקרא ה' כ"א) ורבותינו שבדרום אומרים לית תותבתהון ממרקן לית לקדמייתה דמיין לאחרייתה ולא אחרייתה דמיין לקדמייתה ומהו הדבר אלא לפי שהקב"ה משלח את הנביאים לילך לנחם את ציון בא הושע אומר לה עמדי וקבלי כוס תנחומים הקדוש ברוך הוא שלחני אליך לנחמך אמרה לו מה בידיך אומר לה כך אמר לי הקדוש ברוך הוא בטל אותו הכעס מעכשיו אהיה כטל לישראל (הושע י"ד ו') אמרה לו הושע הרי תנחומים נתונים לך אתמול אמרת ואהי להם כמו שחל כנמר [וגו'] אפגשם כדוב שכול (שם י"ג ז' ו') ועכשיו אתה אומר אהיה כטל לישראל לאילו נאמין לראשונים או לאחרונים ניחומים של הבל הם היאך תנחמוני [הבל] למה שתשובתיכם נשאר מעל. בא יואל ואומר לה עמדי קבלי כוס תנחומים אמרה לו מה בידך ומה בכוסך אמר לה הקדוש ברוך הוא אמר לי כשאגאול [אתכם] עתידים ההרים שיטפו לכם עסיס והיה ביום ההוא יטפו ההרים עסיס (יואל ד' י"ח) אמרה לו הרי תנחומים נתונים לך אתמול אמרת לי הילילו כל שותי יין על עסיס וגו' (שם א' ה') ועכשיו אתה אומר לי יטפו ההרים עסיס וגו' לאילו נאמין לראשונים או לאחרונים איך תנחמוני הבל למה ותשובתיכם נשאר מעל שמעתי כאלה רבות מנחמי עמל כולכם (איוב ט"ז ב'). בא עמוס אמר לה עמדי וקבלי כוס תנחומים ואמרה לו מה בידך ומה בכוסך אמר לה אמר לי הקב"ה שאני שב שבותך ובונה בית המקדש ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת (עמוס ט' י"א) א"ל הרי תנחומיך נתונים לך אתמול אמרת נפלה לא תוסיף קום (שם ה' ב') ועכשיו וכו' לאילו נאמין כתוב עד מנחמי עמל כלכם. עובדיה נתנבא לאדום וכן יונה לנינוה. בא נחום ואמרה לו מה בידך אמר לה הקב"ה אמר לי אמור לה קרובה היא ישועתך והרי מבשר שלך בא ומקפץ על ההרים הנה על ההרים רגלי מבשר משמיע שלום חגי יהודה חגיך שלמי נדרייך כי לא יוסיף עוד לעבור בך בליעל כולו נכרת (נחום ב' א') אמרה לו נחום הרי תנחומיך נתונים לך אתמול אמרת ממך יצא חושב על ה' יועץ בליעל (שם א' י"א) ועכשיו אתה אומר לי לא יוסיף עוד לעבור בך בליעל ולאילו נאמין וכו'. בא צפניה אף הוא אמר לה עמדי וקבלי כוס תנחומיך אמרה לו מה בכוסך אמר לה רני בת ציון כל הענין עד בעת ההיא אביא אתכם ובעת קבצי אתכם וגו' (צפניה ג' י"ד עד כ') אמרה לו אתמול אמרת לי אסוף אסוף כל מעל פני האדמה (שם א' ב') ועכשיו אתה מכנס את הגליות בעת ההיא אביא אתכם ובעת קבצי אתכם וגו'. אתא חגי ואמר לה עמדי וקבלי כוס תנחומים א"ל מה בכוסך העוד הזרע במגורה ועד הגפן והתאנה והרמון ועת הזאת לא נשא מן היום הזה אברך (חגי ב' י"ט) אמרה לו חגי אתמול אמרת לי ואקרא חורב על הארץ ועל הדגן ועל התירוש ועל היצהר (שם א' י"א) ועכשיו אתה אומר לי העוד הזרע במגורה וגו' לאילו נאמין וכו'. אתי זכריה אמר לה עמדי וקבלי כוס תנחומיך אמרה לו מה בידך מה בכוסך אמר לה הקדוש ברוך הוא אמר לי קצף גדול אני קוצף על הגוים השאננים (זכריה א' ט"ו) אמרה לו אתמול אמרת לי קצף ה' על אבותיכם קצף (שם שם ב') [וכו']. אתי מלאכי לנחמה וכו' א"ל ואשרו אתכם כל הגוים כי תהיו אתם ארץ חפץ אמר ה' צבאות (מלאכי ג' י"ב) וכו' אתמול אמרת אין לי חפץ בכם אמר ה' צבאות] (שם א' י') ועכשיו אתה אומר כי תהיו אתם ארץ חפץ וכו'. באים כולם אצל הקדוש ברוך הוא אומרים לו רבונו של עולם ביקשנו לנחם אותה ולא קיבלה אמר להם הקב"ה בואי עמי אני ואתם נלך אצלה ומנחמים לה נחמו נחמו עמי יאמר אלתיכם: דבר אחר נחמו נחמו עמי אמר ר' ברכיה הכהן נחמוני נחמוני עמי בנוהג שבעולם כרם אם יהיה לאדם ויבואו ליסטים ויקצצו אותה למי מנחמים לכרם או לבעל הכרם וכן לאדם יהיה בית ויבואו הליסטים וישרפו אותו למי מנחמים לבית או לבעל הבית אתם כרם שלי כרם ה' צבאות בית ישראל (ישעיה ה' ז') ובא נבוכדנצר והחריב אותו והגלה אתכם ושרף את ביתי אני הוא צריך להתנחם נחמוני נחמוני עמי: [דבר אחר נחמו נחמו עמי] כל מה דאמר ירמיה ופרע אתא ישעיהו ורפא ירמיהו פרע ואמר איכה ישבה בדד [וגו'] היתה כאלמנה [וגו'] (איכה א' א') בא ישעיהו ואמר אני ראיתי הבתולה כי יבעל בחור בתולה (ישעיה ס"ב ה'). ירמיה הכה ואמר בכה תבכה (איכה שם ב') [בא ישעיה וריפא כי עם בציון ישב בירושלים בכו לא תבכה וגו'] (ישעיה ל' י"ט). ירמיה הכה ואמר גלתה יהודה [וגו'] (איכה שם ג') בא ישעיה וריפא ונפוצות יהודה יקבץ (שם י"א ג'). ירמיה הכה ואמר דרכי ציון אבילות (שם ד') בא ישעיה וריפא קול קורא במדבר פנו דרך ה' (שם מ' ג'). ירמיה הכה ואמר היו צריה לראש (שם ה') בא ישעיה וריפא והלכו אליך שחוח בני מעניך והשתחוו וגו' (שם ס' י"ד). ירמיה הכה ויצא מן בת ציון כל הדרה (שם ו') ומי הדרה זה הקדוש ברוך הוא שכתב בו הוד והדר לבשת (תהלים ק"ד א') בא ישעיה וריפא אנא חמיתיה אתי מי זה בא מאדום [וגו'] זה הדור בלבשו

וגו' (ישעיה ס"ג א'). ירמיה הכה זכרה ירושלים (איכה א' ז') בא ישעיה וריפא לא תזכרנה הראשונות (שם ס"ה י"ז). ירמיה הכה חטא חטאה ירושלים (שם ח') בא ישעיה וריפא ומחיתי כעב פשעיך וגו' (שם מ"ד כ"ב). ירמיה הכה טומאתה בשוליה (שם ט') בא ישעיה וריפא אמר רבי יהושע בן חנינה דבר קשה אמר ישעיה אם רחץ ה' את צואת בנות ציון (שם ד' ד'). ירמיה הכה ואמר ידו פרש צר וגו' אשר צויתה לא יבואו בקהל לך (שם י') לפלטין (שלך) של מלך שניתנה לביזה [יש] מי שבזז הכסף יש שבזז זהב והעבד חוזר ומבקש האוני שלו כך כשחרב בית המקדש [יש] מי שהיה בוזז כסף יש מי שהיה בוזז זהב עמון ומואב חוזרים ומבקשים את התורה כדי למחוק מתוכה לא יבא עמוני ומואבי בקהל ה' (דברים כ"ג ד') כך אמר ירמיה עמון ומואב לא יבואו בקהל לך אמר ישעיה כי לא יוסיף לבא בך עוד ערל וטמא (ישעיה נ"ב א'). ירמיה הכה כל עמה נאנחים מבקשים לחם (איכה שם י"א) כגון אביקה בן גביית (כשבאו השונאים להקיף את ירושלים עלה לו אביקה לראש החומה) שאין סוף לומר מה הייתה גבורתם רצונך לידע מה (היה) [היתה] גבורתו של אביקה בן גביית כשבאו השונאים להקיף את ירושלים עלה אביקה לראש החומה וכשהיו משלחים את האבן בליסטרה כיון (שהאבוקה) [שהיה אביקה] רואה אותה באה להם אל החומה מיד היה מתמרמר ובעט אותה ברגלו ומחזירה (אותה) עליהם מה עשו השונאים היו משלחים אותה לפנים כדי שלא תכה את החומה אלא תגיע לפני החומה אביקה היה סבור שהייתה באה בחזקה נתמרמר לצאת לדחותה עליהם ברגלו ונפל בין החומות (שהיה) [שהיו] שתי חומות לירושלים זו לפנים מזו כיון שראו אנשי ירושלים שנפל אביקה נתפחדו א"ל אביקה אל תיראו (סונבא) [סוכפא] היא לא הוזקתי כלום והם שוחטים לו פר וצולים אותו והוא אוכל והולך לראש החומה והוא נלחם עמהם (כתתחילה) [כשם שהיה נלחם בתחלה]. מעשה במרים בתו של נקדימון שהיתה שומרת יבם ובאתה אצל רבי צדוק ופסק לה מכ"ה ליטרות של כסף לקופות בשמים למזונותיה וסאתים יין לתבשילה בכל שבת ושבת אמרה לו כך תפסקו לבנותיכם וכשהגיע הרעב נשר שיערה מן הרעב וראה אותה רבי צדוק שהיתה מסבבת עם אביה בשוק אמר היא אותה מרים שפסקת לה כך וכך בשבת וקיללה אתכם אמר רבי צדוק יבא עלי אם לא ראיתה מלקטת סובין של שעורים מתוך גללי בהמה וקראתי עליה הפסוק הזה אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן (שה"ש א' ח') אמר הקב"ה בעולם הזה נתחלפתם מן הרעב ולע"ל יש לכם להתחלף מן השובע רואה אתכם היום ואומר אילו הן רואים אתכם למחר ואומרים אילו הן מניין שכן אמר ישעיה חיל גוים תאכלו ובכבודם תתיימרו (שם ס"א ו') מהו תתיימרו חילוף אם המר ימירנו (ויקרא כ"ז י'). ירמיה הכה ואמר לא עליכם כל עוברי דרך [וגו'] אם יש מכאוב כמכאובי (איכה שם י"ב) בא ישעיה וריפא ופדויי ה' ישובו ובאו ציון ברינה וגו' (שם ל"ה י'). ירמיה אמר ממרום שלח אש בעצמותי (שם י"ג) בא ישעיה וריפא עד יערה עלינו רוח ממרום (שם ל"ב ט"ו). ירמיה הכה ואמר נשקד עול פשעי וגו' הכשיל כחי (שם י"ד) בא ישעיה וריפא וקווי ה' יחליפו כח (שם מ' ל"א). ירמיה אמר סלה כל אבירי (שם ט"ו) בא ישעיה וריפא כי אעלה ארוכה לך וממכותיך ארפאך נאום ה' (ירמיה ל' י"ז). ירמיה אמר על אלה אני בוכיה [עיני עיני יורדה מים] (שם ט"ז) בא ישעיה ואמר כי עין בעין יראו (שם נ"ב ח'). ירמיה הכה ואמד פרשה ציון בידיה אין מנחם לה (שם י"ז) בא ישעיה ואמר נחמו נחמו עמי יאמר אלקיכם (שם מ' א)

Zdroj: [on-line] https://www.sefaria.org/Pesikta_Rabbati?lang=he
OYW mobile.tora.ws

Avot de rabi Natan (verze A) 4:5

אבות דרבי נתן

פרק רביעי

(ה)

על גמילות חסדים כיצד?

הרי הוא אומר: (הושע ו) "כי חסד חפצתי ולא זבח". העולם מתחלה לא נברא אלא בחסד, שנאמר: (תהלים פט) "כי אמרתי עולם חסד יבנה שמים תכין אמונתך בהם".

פעם אחת היה רבן יוחנן בן זכאי יוצא מירושלים, והיה רבי יהושע הולך אחריו, וראה בית המקדש חרב.

אמר רבי יהושע: אוי לנו על זה שהוא חרב. מקום שמכפרים בו עונותיהם של ישראל. אמר לו: בני, אל ירע לך. יש לנו כפרה אחת שהיא כמותה, ואיזה? זה גמילות חסדים.

שנאמר: "כי חסד חפצתי ולא זבח". שכן מציינו בדניאל איש חמודות, שהיה מתעסק בגמילות חסדים. ומה הן גמילות חסדים שהיה דניאל מתעסק בהם? אם תאמר עולות וזבחים מקריב בבבל, והלא כבר נאמר (דברים יב) "השמר לך פן תעלה עולותיך בכל מקום אשר תראה כי אם במקום אשר יבחר ה' באחד שבטיך שם תעלה עולותיך".

אלא מה הן גמילות חסדים שהיה מתעסק בהן? היה מתקן את הכלה ומשמחה, ומלווה את המת, ונותן פרוטה לעני, ומתפלל שלושה פעמים בכל יום - ותפלתו מתקבלת ברצון. שנאמר: (דניאל ו) "ודניאל כדי ידע די רשים כתבא על לביתה, וכיון פתיחן ליה בעיליתה נגד ירושלם, וזימנין תלתה ביומא הוא ברוך על ברכוהי ומצלא, ומחא קדם אלהה כל קבל די הוא עבד מן קדמת דנה".

וכשבא אספסיינוס להחריב את ירושלים -

אמר להם: שוטים, מפני מה אתם מבקשים להחריב את העיר הזאת, ואתם מבקשים לשרוף את בית המקדש, וכי מה אני מבקש מכם אלא שתשגרו לי קשת אחת או חץ אחת ואלך לי מכם.

אמרו לו: כשם שיצאנו על שנים ראשונים שהם לפניך והרגנו, כך נצא לפניך ונהרגך. כיון ששמע רבן יוחנן בן זכאי, שלח וקרא לאנשי ירושלים.

ואמר להם: בני, מפני מה אתם מחריבין את העיר הזאת, ואתם מבקשים לשרוף את בהמ"ק? וכי מהו מבקש מכם? הא אינו מבקש מכם אלא קשת אחת או חץ אחת, וילך לו מכם.

אמרו לו: כשם שיצאנו על שנים שלפניו והרגנו, כך נצא עליו ונהרגו.

היו לאספסיינוס אנשים שרויין כנגד חומותיה של ירושלים, וכל דבר ודבר שהיו שומעין היו כותבין על החצי חזוקין חוץ לחומה. לומר שרבן יוחנן בן זכאי מאוהבי קיסר הוא.

וכיון שאמר להם רבי יוחנן בן זכאי יום אחד ושנים ושלושה ולא קבלו ממנו, שלח וקרא לתלמידיו: לר' אליעזר ורבי יהושע.

אמר להם: בני, עמדו והוציאוני מכאן. עשו לי ארון ואישן בתוכו. ר' אליעזר אחז בראשו, ר' יהושע אחז ברגליו, והיו מוליכין אותו עד שקיעת החמה, עד שהגיעו אצל שערי ירושלים. אמרו להם השוערים: מי הוא זה?

אמרו להן: מת הוא, וכי אין אתם יודעים שאין מלינים את המת בירושלים?

אמרו להן: אם מת הוא, הוציאוהו. והוציאוהו. והיו מוליכין אותו עד שקיעת החמה, עד שהגיעו אצל אספסיינוס.

פתחו הארון ועמד לפניו.

אמר לו: אתה הוא רבי יוחנן בן זכאי? שאל מה אתן לך.

אמר לו: איני מבקש ממך אלא יבנה. אלך ואשנה בה לתלמידי, ואקבע בה תפלה, ואעשה בה כל מצות האמורות בתורה.

אמר לו: לך, וכל מה שאתה רוצה לעשות עשה.

אמר לו: רצונך שאומר לפניך דבר אחד?

אמר לו: אמור.

אמר לו: הרי את עומד במלכות.

- מניין אתה יודע.

אמר לו: כך מסור לנו, שאין בית המקדש נמסר ביד הדיוט, אלא ביד המלך. שנאמר: (ישעיה י) "ונקף סבכי היער בברזל, והלבנון באדיר יפול".

אמר: לא היה יום אחד ושנים ושלושה ימים, עד שבא אליו דינפלא מעירו שמת קיסר, ונמנו עליו לעמוד במלכות.

הביאו לו קשת של זירים ותיפ"א כנגד החומה של ירושלים. הביאו לו נסרים של ארז ונתן לתוך קשת של זירים והיה מכה בהן על החומה, עד שפורץ בו פירצה. הביאו ראש חזיר ונתנו לתוך קשת של זירים, והיה משליך אותו כלפי איברים שעל גבי המזבח.

באותה שעה נלכדה ירושלים.

והיה רבן יוחנן בן זכאי יושב ומצפה וחרד (כנגד מקום) שהיה עלי יושב ומצפה, שנאמר: (ש"א ד) "והנה עלי יושב על הכסא יד דרך מצפה כי היה לבו חרד על ארון האלוהים".

כיון ששמע רבן יוחנן בן זכאי שהחריב את ירושלים ושרף את בית המקדש באש, קרע בגדיו, וקרעו תלמידיו את בגדיהם, והיו בוכין וצועקין וסופדין. ואומר (זכריה יא): "פתח לבנון דלתיך" - זה בהמ"ק, "ותאכל אש בארזיך" - אלו כהנים גדולים שהיו במקדש, שהיו נוטלים מפתחות בידן וזורקין כלפי מעלה, ואומרים לפני הקדוש ברוך הוא, 'ריבנו של עולם הילך מפתחותיך שמסרת לנו. הואיל ולא היינו גזברין נאמנין לעשות מלאכת המלך ולאכול משולחן המלך'.

אברהם יצחק ויעקב וי"ב שבטים היו בוכין וצועקין וסופדין ואומרים (שם)

"הילל ברוש כי נפל ארז אשר אדירים שודדו".

"הילל ברוש כי נפל ארז" - זה בית המקדש.

"אשר אדירים שודדו" - זה אברהם יצחק ויעקב וי"ב שבטים.

"הילילו אלוני בשן" - זה משה אהרן ומרים.

"כי ירד יער הבציר" - זה קודש הקדשים.

"קול יללת הרועים כי שדדה אדרתם" - זה דוד ושלמה בנו.

"קול שאגת כפירים כי שודד גאון הירדן" - זה אליהו ואלישע:

Avot de rabi Natan (verze A) 6:3

פרק ששי

(ג)

[...]

ולמה נקרא שמו ציצית הכסת? שהיה מוסב על מטה של כסף בראש כל גדולי ישראל.

אמרו על בתו של נקדימון בן גוריון, שהיתה מיטתה מוצעת בשנים עשר אלפים דינרי זהב ודינר צורי של דינר זהב היה יוצא לה מערב שבת לערב שבת לציקי קדירה. ושומרת יבם היתה.

ולמה נקרא שמו נקדימון בן גוריון?

מפני שנקדה לו חמה בעבורו.

פעם אחת עלו ישראל לרגל לירושלים, ולא היה להם מים לשתות.

הלך אצל שר אחד ואמר לו: הלויני שתיים עשרה עיינות מים מכאן ועד יום פלוני. אם איני נותן לך שתיים עשרה מעיינות מים, אני נותן לך שתיים עשר ככר כסף. וקבע לו זמן.

כיון שהגיע זמן שלח לו: שגר לי שתיים עשרה מעיינות מים או שתיים עשרה ככר כסף. אמר לו: עדיין שהות ביום.

ליגלג עליו אותו השר ואמר: כל השנה כולה לא ירדו גשמים, ועכשיו ירדו גשמים? נכנס אותו השר לבית המרחץ שמה, ונקדימון בן גוריון לבית המדרש.

נתעטף ועמד בתפילה, ואמר לפניו:

ריבנו של עולם,

גלוי וידוע לפניך שלא לכבודי עשיתי,

ולא לכבוד בית אבא עשיתי,

אלא לכבודך עשיתי,

כדי שיהיה מים לעולי הרגל.

מיד נתקשרו שמים בעבים וירדו גשמים עד שנתמלאו שתיים עשרה מעיינות מים והותירו.

שלח לאותו השר: שגר לי דמי מים יתירים שיש לי בידך.

אמר לו: כבר שקעה חמה ומים ברשותי ירדו.

חזר ונכנס לבית המדרש, ונתעטף ועמד בתפלה.

אמר לפניו: ריבנו של עולם, עשה לי נס באחרונה כבראשונה.

מיד נשבה הרוח ונתפזרו העבים וזרחה חמה. ופגעו זה בזה.

ואמר לו: יודע אני שלא הרעיש הקדוש ברוך הוא את עולמו אלא בשבילך.

ולמה נקרא שמו כלבא שבוע?

שכל הנכנס לביתו רעב ככלב היה יוצא מביתו שבע.

וכשבא אספסיינוס קיסר להחריב את ירושלים, בקשו קנאים לשרוף כל הטוב ההוא באש. אמר להם כלבא

שבוע: מפני מה אתם מחריבים את העיר הזאת, ואתם מבקשים כל הטוב הזה לשרוף באש? המתינו לי עד

שאכנס ואראה מה יש לי בתוך הבית.

הלך ומצא שיש לו מזון עשרים ושתיים שנה סעודה לכל אחד ואחד מירושלם.

מיד ציווה, גדשו ובררו וטחנו ורקדו ולשו ואפו והתקין מזון כ"ב שנה לכל אחד ואחד מירושלים, ולא השגיחו

עליו.

מה היו אנשי ירושלים עושין? היו מביאין העגלים וגוררים אותם במגרים וטוחים אותם בטיט.

ועוד עשו אנשי ירושלים: שולקין את התבן ואוכלין אותם, וכל אחד ואחד מישראל שרוי נגד חומותיה של

ירושלים.

אמר: מי יתן לי חמש תמרים, וארד ואטול חמשה ראשים. נתנו לו חמשה תמרים ירד ונטל חמשה ראשים

מאנשי אספסיינוס.

הציץ אספסיינוס בצואתן, וראה שאין בהן מין דגן.

ואמר לחיילות שלו: ומה אלו שאין אוכלין אלא תבן כך הורגין בהן, אילו היו אוכלין כל מה שאתם אוכלין

ושותין על אחת כמה וכמה שהיו הורגין אתכם:

Zdroj: [on-line]

[Archive <http://www.tsel.org/torah/avotrnatán/index.html>]:

<https://web.archive.org/web/20120831042327/http://www.tsel.org/torah/avotrnatán/index.html>

ויהי בשנה התשעית (למלך צדקיהו בעשירי) [למלכו בחדש העשירי] בעשור לחדש בא נבוכדנאצר [מלך בבל הוא] וכל חילו על ירושלם (ויצר) [ויחנן] עליה ויבנו עליה דיק סביב, ותבא העיר במצור עד עשתי עשרה [שנה] למלך צדקיהו, בחדש (השביעי) [הרביעי] בתשעה לחדש ויחזק הרעב בעיר ולא היה לחם לעם הארץ, ותבקע העיר וכל אנשי המלחמה יברחו ויצאו מהעיר לילה דרך שער בין החמתים אשר על גן המלך וכשדים על העיר סביב וילכו דרך הערבה, וירדפו חיל כשדים אחרי המלך וישיגו את צדקיהו בערבת ירחו וכל חילו נפצו מעליו, ויתפשו את המלך ויעלו אתו אל מלך בבל רבלתה בארץ חמת וידבר אתו משפטים, וישחט מלך בבל את בני צדקיהו [לענין] וגם את כל שרי יהודה שחט ברבלתה, ואת עיני צדקיהו עור ויאסרוהו בנחשתים ויבאהו מלך בבל בבבלה ויתנהו בית הפקדת עד יום מותו (ירמיה נב), כל עשרים ושמונה יום, היה מקרקר [קר] ושוע אל ההר (ישעיה כב ה), וכן הוא אומר ובחדש החמישי בשבעה לחדש היא שנת תשע עשרה שנה למלך נבכדנאצר מלך בבל (מלכים ב כה ח), ובמקום אחר הוא אומר בעשור לחדש (ירמיה נב יב), ואומר בשנת שמונה עשרה (למלך נבוכדנצר) [לנבוכדנאצר] (שם נב כט), מה תלמוד לומר תשע עשרה, ומה תלמוד לומר שמונה עשרה, אלא תשע עשרה משמלך, ושמונה עשרה לכבוש יהויקים, מה תלמוד לומר בשבעה לחדש, ומה תלמוד לומר בעשור לחדש, ואם נאמר בעשור, למה נאמר בשבעה, אמור מעתה בשבעה נכנסו גוים להיכל, ונטלו את הים ואת המכונות ואת העמודים, והיו מקרקרין בו שביעי שמיני ותשיעי עד שפנה היום, שנאמר קדשו עליה מלחמה קומו ונעלה [בצהרים] אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב (שם ו ד), עם חשכה הציתו בו את האור, והיה נשרף בעשור לחדש, ועל אותו הדור הוא אומר כי ידעתי את יצרו וגו' (דברים לא כא), ואומר כי אנכי ידעתי את מריך וגו', כי ידעתי אחרי מותי כי השחת וגו' (שם), וכן בצדקיהו הוא אומר, וגם במלך נבוכדנאצר מרד אשר השביעו וגו', גם כל שרי הכהנים והעם הרבו למעול וגו', וישלח ה' אלהי (אבותינו) [אבותיהם] וגו', ויהיו מלעיבים במלאכי האלהים וגו', ויעל עליהם את מלך (בבל) [כשדיים] וגו', וכל כלי בית האלהים וגו' (דברי הימים ב ל"ו: י"ח) וישרף את בית ה' ואת בית המלך וגו' (מלכים ב כה ט), ויגל השארית מן החרב אל בבל וגו', לילות דבר ה' בפי ירמיהו וגו' (דברי הימים ב ל"ו: כ'), רבי יוסי אומר חמשים ושתים שנה לא עבר איש ביהודה, שנאמר על ההרים אשא בכי ונהי ועל נאות מדבר וגו' (ירמיה ט ט), רבי יוסי אומר שבע שנים נתקיים המקרא הזה בארץ ישראל, גפרית ומלח שרפה כל ארצה וגו' (דברים כט כב), ויכה אותם מלך בבל וימתם וגו' ויגל יהודה מעל אדמתו וגו', נפש שמנה מאות שלשים ושנים (ירמיה נב), שלש גליות ארבעת אלפים ושש מאות, ומבנימן [שלשת אלפים] ומשאר השבטים שבעת אלפים גולה שגלו עם יהויכין

Perek 28 (část)

ובשנת שנים למלכות נבכדנצר וגו' ותתפעם רוחו ושנתו נהיתה עליו (דניאל ב א), אפשר לומר כן, אלא שמנה הכתוב שנים לחרבן הבית וחדשים לחרבן הבית, וכן הוא אומר ויהי בשלשים ושבע שנה גלות להויכין מלך יהודה בשנים עשר חדש בעשרים וחמשה לחדש וגו' (ירמיה נב לא), ובמקרא אחר הוא אומר בעשרים ושבעה (מלכים ב כה כז), מה תלמוד לומר בעשרים וחמשה, ומה תלמוד לומר בעשרים ושבעה, אלא בעשרים וחמשה מת שטנו נבוכדנצר ונקבר, ובכ"ו הוציאו אויל מדרך מקברו וגורו, בשביל לבטל גזירותיו, לקיים מה שנאמר עליו, ואתה השלכת מקברך כנצר נתעב וגו' (ישעיה יד יט), ובעשרים ושבעה הוציאו ליכניה, בו בפרק מת צדקיהו, וספדו עליו וי דמית מלכא צדקיהו שתי שמרייא דכולהון דרייא, לקיים מה שנאמר בשלום תמות וגו' (ירמיה לד ה), כשתמצא אומר כל שהוא בטובה, אל יתיאש מן הרעה, וכל שהוא ברעה, אל יתיאש מן הטובה, מנין מיהויכין וצדקיהו, נבוכדנצר מלך מ"ה שנה, אויל מדרך בנו כ"ג, ובלשאצר בנו של

Zdroj: [on-line] https://www.sefaria.org/Seder_Olam_Rabbah?lang=he

Seder Olam, Varšava 1904, www.primo.nli.org.il Public Domain.

Číslování kapitol, odstavců a veršů v hebrejských (aramejských) textech

101	קא		51	נא		1	א
102	קב		52	נב		2	ב
103	קג		53	נג		3	ג
104	קד		54	נד		4	ד
105	קה		55	נה		5	ה
106	קו		56	נו		6	ו
107	קז		57	נז		7	ז
108	קח		58	נח		8	ח
109	קט		59	נט		9	ט
110	קי		60	ס		10	י
111	קיא		61	סא		11	יא
112	קיב		62	סב		12	יב
113	קיג		63	סג		13	יג
114	קיד		64	סד		14	יד
115	קטו		65	סה		15	טו*
116	קטז		66	סו		16	טז*
117	קיז		67	סז		17	יז
118	קיח		68	סח		18	יח
119	קיט		69	סט		19	יט
120	קכ		70	ע		20	כ
121	קכא		71	עא		21	כא
122	קכב		72	עב		22	כב
123	קכג		73	עג		23	כג
124	קכד		74	עד		24	כד
125	קכה		75	עה		25	כה
126	קכו		76	עו		26	כו
127	קכז		77	עז		27	כז
128	קכח		78	עח		28	כח
129	קכט		79	עט		29	כט
130	קל		80	פ		30	ל
131	קלא		81	פא		31	לא

132	קלב		82	פב		32	לב
133	קלג		83	פג		33	לג
134	קלד		84	פד		34	לד
135	קלה		85	פה		35	לה
136	קלו		86	פו		36	לו
137	קלז		87	פז		37	לז
138	קלח		88	פח		38	לח
139	קלט		89	פט		39	לט
140	קמ		90	צ		40	מ
141	קמא		91	צא		41	מא
142	קמב		92	צב		42	מב
143	קמג		93	צג		43	מג
144	קמד		94	צד		44	מד
145	קמה		95	צה		45	מה
146	קמו		96	צו		46	מו
147	קמז		97	צז		47	מז
148	קמח		98	צה		48	מח
149	קמט		99	צט		49	מט
150	קנ		100	ק		50	נ

*Označená čísla jsou výjimkou v zápisu. Jsou zapsaná jako טו a טז (15 a 16) na místo očekávaného יה a יי, aby se zabránilo použití znaků B-žího jména, které jsou součástí tetragramatonu. Numericky jsou tato čísla ekvivalentní.

Zdroj [on-line]: <https://sites.google.com/site/toolsforstudyingthehebrewbible/hebrew-english-glossary>